vigorem priſtinū redierūt. Et
ne hoc caſu ꝛ non miraculo fieri
ꝓbaret. q̄dam puella vite ſecu
laris de ſuburbio niuelleñ alla
ta ē igne ſacro ſuccēſa clamās
ꝛ dicens. O ſancta ghertrudis
v̓go. beghina non ſū vt q̄d ego
ſuccēdor. Nec mora. manꝰ eiꝰ
aduſta cum parte brachij a par
te reſidua cecidit q̄ſi carbo. Et
hoc velut beata ghertrudis pu
elle maifeſto miraculo rn̄derꝫ be
ghina non es ꝛ ideo tibi ſicut be
ghine non fiet. Plures ex hijs
que dicto modo curate ſūt vidi
mus poſt et ante. Beati ergo ꝛ
felices illi ſunt q̄ h̄ ꝛ non ī futu
ro peccata luere meruerunt.

~~Qr totā vitā ſuā criſtianꝰ exer
ceat ī gr̄a ſeptiformis ſpiritꝰ ꝛ
decalogo legis.~~ ~~Capitulū. li.~~

Vita apū lōgiſſima ſep
tēnis. nūq̄ꝫ autē vltra.
x. annos durāre poſſūt.
Quid aūt in ſeptenario nume
ro niſi ſeptiformis gr̄a ſpiritus
ſancti. ꝛ q̄d ī denario niſi legis
decalogꝰ deſignat. Ex hijs duo
bus tota vita pendet criſtiani.
In hijs verſent̄ apes fidelium.
preter hec nil libeat. nil liceat
in hac vita. Mandata tibi ſint
quaſi forma vite mortal̄ et mo
dus. ꝛ ex hijs r̄ſultat gracia ſep
tiformis. Et vide qualiter. vt
ſcilicet ſpiritu ſapiētie quo ad
deum homo regatur ītrīor ꝛ ad
cōtemplacōēꝫ diuini cultꝰ vali
dius accendat̄. Spiritu vero ī
telligencie in neceſſarijs vite q̊
ad proximum pars mentis in
ferior ordinet̄ ꝛ ad ſui regimen
homo interior gubernet̄. Spiri
tu aūt ꝯſilij ſup precepta vt ven
dat omnia ꝛ det pauperibꝰ. nu
dum criſtum ſeq̄t̄ nudus. terre
nis altior extollat̄. Spū vero
fortitudinis ꝯtemptis ꝓſperis
contra aduerſa et aſpera ſolide
tur. Spiritu aūt ſciētie legem ī
plere feſtinꝫ in ꝯpage caritatis
per vnitatem pacis et fidei con
iungat̄. Spiritu vero pietatis
per cōpaſſionem liq̄fiat et mol
leſcat vt in omnibꝰ et ꝑ omnia
pietas ordinet̄. Poſtremo ſpiri
tu timoris pondꝰ anima capiat
in propriū moderamen et ꝑ hoc
ī ea omis rubigo peccati ꝛ ma
cula deſtruat̄. Et hec ſeptifor
mis gratia ſcḋm. vij. ꝓprietates vl̄
effectꝰ ignis q̄ ſpiritū ſanctum
ſignificat diuerſitatem de norū
ī eodem ſpiritu plenius opat̄.
Et hij ſeptem effectꝰ vel ꝓpꝛieta
tes ignis ſunt. q̄bus ſignantur
actus ſpiritꝰ ſancti i. vij. donis.
Retrograde tn̄ ponūt̄ vt primꝰ

versus de proprietate ignis

vltimo et vltim⁹ primo velut or
do poſtpoit⁹ attẽdat̃. vñ vſus.
Deſtruit emollit ɔiũgit cõſoli
datq;. Alt⁹ attollit illuminat
ignificatq;. Ignis enim deſtru
it rubiginem ⁊ ſpũs timoris ex
pellit pctm̃. Ignis ſecũdo emol
lit ideſt liquefacit. ⁊ mẽtem ſpi
rit⁹ pietatis per compaſſionez.
Ignis tercio cõiũgit multa ſali
cet ligna ĩ vnũ cinerẽ. Et ſpũs
ſciencie q̃ eſt caritas multorum
mentes in vnam pacem et fidẽ.
Ignis quarto ɔſolidat quia va
ſa figuli probat fornax. ⁊ ſpũs
fortitudĩs mentes fidelium con
tra aduerſa roborat. Ignis qui
to altius attollit. ⁊ ſpirit⁹ conſi
lij non ſolum in preceptis ſ; eti
am ſuper p̄cepta mẽtes erigit.
Ignis ſexto illuminat ⁊ ſpiritus
intellectus docet nos omnem ve
ritatem oris cordis et operis.
Ignis ſeptĩo ignificat ideſt fer
uentem efficit. et ſpũs ſapiẽtie
ideſt ſapide ſciẽtie mentem ad
contemplacionem accendit.
Beatũ ergo tabernaculum dei
in hominibus quod in viciſſitu
dine temporum ſeptiformi tali
bus ſeptem lucernis in omnem
decorem et gloriam illuſtratur.
vt ex hijs in decalogo legis pre
cepta domini lucidiſſima reſplẽ
deant. Hic igit̃ ⁊ ſi columna lu

cis in nocte a tenebris reuelet̃
in die tñ p̃ñtis vite ignorantiã
ſtat⁹ ſui quaſi nubis caligine ne
euaneſcat interius ad vmbrat̃.
Neſcit eni homo an amore dig
nus ſit an odio. ¶ Super hoc
dubio cum illa pia et beata lut
gardis in aquaria monialis vt
in vita eius deſcriptum eſt lãg
ueret diucius. et cotidianis lac
rimis certificari ſe poſceret. etia;
in preſenti vocem ad ſe manife
ſtiſſimam factam audiuit. De
cura eſto kariſſima quia placet
domino vita tua. Ad horam er
go pia lutgardis exultãs cepit
in xpc p̃us nichilominus formi
dare. ſecũdo aũt vniſitate ẽ vl' ſic
tennuit ɔſolari. tercio nõ ẽ eam
paſſus miſericors dñs diucius
tabulari. Cum ecce vir ſpecta
bil' ⁊ ignotus oĩb⁹. locutorium
vbi moniales ſedebãt ĩtroiuit.
ſalutatis oĩb⁹ breuiter piã po
ſtulauit lutgardim ocius accer
ſiri. Que vt venit ſalutauit ea;
et omnibus audientibus dixit.
hec tibi mandat omnipotens.
Jam ſecura viuas de cetero q̃a ĩ
te dño bñ cõplacuit. hec dicens
iuuenis ſine mora diſparuit.
nec vltra reſtabat querere vnde
veneĩt aut q̃s fuerit. ¶ Vidim⁹
iulianum quendam canonicum
cãtipracenſ cenobij. qui cũ diu

vitā innocentem tenuiſſet·a de
mone nocte quadā; quaſi ſuus
epiſcopus eſſet territ⁹·plena vo
ce clamans et eiulans rogauit
dominum·vt ſi ſaluandus eſſet
ei aliq̄d ſignū demōſtrar;·Nec
mora·patente celo ꝗ lumine cir
cumfuſus·ad ſpem viuam cōſtā
tiſſime ſolabat̃·Nec hoc mirꝫ
erat·q̄a beat⁹ homo cui celū pa
tebat· Quid aūt de bono mor
tis et beata morte ph̄i ſentiant
audiamus·Dū eſt vita ḡta mor
tis eſt iudicio oportuna·Gratā;
aūt vitam ītelligas quādo mich
il in ꝯſciencia reprehēſibile ſen
tiens mortem gratanter exſpe
ctas·Mori felicis eſt dū in pace
verſat̃·Tolerabilior eſt q̄ mori
velit q̄ꝫ q̄ male viuere·Nō eni
viuere bonum ē; bene viuere·Vñ
ſapiēs·Semp cogita qual̃ vita
non q̄nta ſit·Cicius aūt mori ā
tarde ad rem nō ptinet·Bene
autē mori eſt effugere male vi
uēdi piculū·Nichil melius eter
na lex fecit q̄ꝫ ꝙ nob vnū itroi
tum dedit ꝗ exit⁹ multos·bono
loco res hūane ſunt ꝙ nemo ñ
vicio ſuo miſer ē·Vis aduerſus
corp⁹ hoc liber eſſe·tamq̄ꝫ mig
turus ſemp habita·Cū venerit
dies illa q̄ mixtū hec diuina hu
manaq; ſeceriꝫ tp̄s h ñ fuerit
īq̄ꝫ vbi me michi reddꝫ nec nūc
tū ſine me ipſe ſū· ſed graui ter
re mole detineor p has moreles
moras q̄bus illi melior vite pre
ludit̃·Quicq̄d circa te iacet te
cum ſemp hoſpitantis loca ſarci
nam ſpectat·Tranſeūdum eſt·ex
cutit natura redeūtem ſicut īttā
tem·Non licet plus efferre q̄ꝫ
intuleris·Nonne ex eo etiā q̄d
ad vitam intuliſti pars magna
ponenda eſt·Equo animo igit̃
mēbra tam ſuperuacua dimitte
et corp⁹i hītatū diu pone·Scin
det̃ obuerſ abolebitur·veniet q̄
te reuelet dies·Tūc nature ti
bi archana retegent̃·diſcutiet̃
iſta caligo·et lux vndiq; clara
circumdabit·Imaginaē tu cum
q̄nt⁹ ille ſit fulgor vt ſideribus
inter ſe lumē miſcētib; dies et
nox aeris īfima ceſſabūt·Tūc
in tenebris te vidiſſe dices cū
totam lucem et tot⁹ aſpexeris·
quā nunc p āguſtiſſimas vias
oculoꝝ obſcuriſſime intueris· et
tamē admiraris illā iam procul·
Quid tibi videbitur diuina lux
cum illam ſuo loco videris·Et q̄ꝫ
ſtolidum illi ſpei illi beatitudini
inniti vt hinc letus exeas in id
q̄d ſemper mortis ꝯpendio mu
tes q̄d ī ppetuum non tollat̃·
Hoc igit̃ diſcas vitā cōtemne
re·Nemo enim illā bene regit
aut cuſtodit niſi q̄ cōtempſit·

Vita nob̄ pſcā ē. ſi eſt honeſta. vbicūqȝ deſines tō ē. Nō ē magna res viuere. magnū ē honeſte mori prudēter ꝛ fortiter. Nā vita ſi moriēdi virtꝰ abeſt ſuitus eſt. Quō fabula ſit vita non q̄ꝫ diu ſꝫ q̄ꝫ bn̄ acta ſit ēfert. Mirū ēnes ſi prudēs aduerteris. vitā ſequens fugit illa mortē fugis et illa proſequitur. nec ē vnus omniū qui euadat. Vide ergo. mors me ſequitur fugit vita. Aduerſus hoc doce me aliqͦd efficere vt ego mortem non fugiā nec vitam ſequar. Et maiori animo debemꝰ accedere ad emēdacōnem noſtra quo ſemel nob̄ tradita ē perpetua boni poſſeſſio. Mors quā pertimeſcimꝰ et recuſamus intercipit vitam non eripit. Venit iterum qui nos in lucē ēponat dies. et ideo eq̄ aīo debꝫ rediturꝰ exire. Sic nos gerere debemus non tamq̄ꝫ ꝓpter corpus viuere debeamus. ſꝫ tāq̄ꝫ poſſimꝰ ſine corpe. Seneca. Añ ſenectutem. curaui vt bene viuerem. ī ſenectute vt bene moriar. bene autem mori eſt libēter mori. Vt ſatis vixerimus nec anni nec dies facient ſꝫ aīmꝰ. Mors aut finis ē ā trāſitꝰ. Nec ergo deſinere timeo id eſſe qͦd īcepiſſe nec trāſire q̄a nuſq̄ꝫ tā anguſte ero. Noli huic trāqllitati cō fidere. ī momēto mare euertit. Eodēȝ die vbi luſerant nauigia ſorbent. Nulli rei felicior amiſſio eſt q̄ꝫ que deſiderari amiſſa non poteſt. liquet tm̄ hoim in prudēciā vt timore mortis cogātur ad mortēȝ. Vere beata mors que melioris ꝯſciētia ꝯdicōis leta ſuſcipit nec vitā deſerere q̄ruat q̄ pocius ingerit tediū q̄ꝫ ſoletur. ꝓperat inuenire qͦd fixum ē et perpetua ſorte manſurū vbi ē ꝓperemus ꝛ relinq̄mur. agit nō agit velox dies. Inſcij rapimur oīa in futurꝫ depoimꝰ et iter ꝑ papicia leta ſumꝰ. Tu ergo fidelis aīa vitā tuā cōtinues ꝛ ſemp exerceas ī ḡra ſeptiformi. vt eā in decalogo legis perfecte conſummes.

¶ ~~De veneracōe corpoꝝ ſcōꝝ et ſuffragijs defūctoꝝ exēpla plura. Capitulū. iij.~~

Hieme latent ꝛ tūc vetſcūtur melle qͦd eſtiuo tpe ꝯgregarūt. Hyemē dicamus mediū tps quo anima exuta corpore trāſit ad reqē l ad penā vt diem reſurrectionis vltimā quo aīa ſociabit corpi et ī mortalitate perpetua veſtietur. Et bene dicit latent ex hoc corpore ī ſepulchrum quod daniel propheta in puluere dormire diſtinxit. et bene dixit ī puluere

quia ſcđm q primo homini di
ctum eſt puluis es ⁊ in puluerē
reuerteris corpa in puluerem ge
neālitер reſoluūt . De hac odi
cōne excipit corpus criſti quod
non vidit corrupcōez q̄a die ter
cia reſurrexit. De hac ſm veri
dicum auguſtinū corpꝰ excipit
mrīs criſti De hac vt vere credi
mus et euangeliſta iohānes. q̄
ſicut fuerūt ſocij paſſionis ita
iuſte ſunt ⁊ ɔſolacōnis cū criſto
iam inmortalitate veſtiti. ¶ Vidi
mus et corpus cuiuſdam ſancti
qđ annis fere ſexcētis integrali
ter manſerat icorruptū . q̄ aūt
occaſione hoc factum ſit iudici
um breuiter enarrabo. In vrbe
germanie treuerēſi tocius euro
pe antiq̄ſſima ciuitate ſtructuā
q̄dam mirabilꝫ erat q̄ helene cō
ſtātini mrīs palaciū dicebatꝛ.
hoc ne ab inimicis ꝑocciparetꝛ
in piculum ciuitatis a ciuibꝫ eſt
deſtructum. In cuius latere a p
te aq̄lonari oratoriū paruū iuē
tum ē i quo altare ex alabaſtro
cādidiſſimū erat. et i latere dex
tro ſepulchrū. ſcriptura vero ſu
per ſepulchrū in piete legebatꝛ.
Sancte theodulphe noſtri peti
mus miſerere. Ad ſepulchꝛ igitꝛ
ciuibꝫ pariter adunatis vōti ſūt
fratres predicatores. Et ego ca
ſualiter ſuperueni. Depoſito
ergo lapide corpus iuenimꝰ in
corruptum ⁊ apto ſcemate ad co
opiēdum nature ſecreta manus
ſuper verenda dimiſſas. De p
miſſione vero ciuiū manū ei dex
terā quā i ſacrificio corporis cri
ſti viuens extenderat. mox ab
ſcidi et fratribꝫ predicatoribus
dedi. Huius rliq̄as capillorū ⁊
vnguiū in antiq̄ſſimo monaſte
rio iam dicte ciuitatis qđ i hor
reū dicitꝛ cum ſupſcripcōne vete
ri et alijs rliq̄is ſanctoꝝ iueni.
De hoc beato viro ⁊ eius fratre
beato theoderico q̄ i alia parte
ſtructure ſupradicte icineratꝰ ē
fama ātiq̄ſſima ferebatꝛ. Fuerūt
ābo filij ſororis cuiuſdā iperatoris
romanorū. q̄rū beatus theodul
phꝰ iuſſu auūculi filiam regis
britānie deſpōſauerāt adhuc pu
er. Cumqꝫ adoleſcens factꝰ ſpe
gracioris vite ſponſam nollꝫ ac
cipe in vxorem ſꝫ vgo imppetu
um remanere. ceſar idignacōe
permotꝰ illū de patria expulit.
Qui treuerī veniens et habitū
monichalem ſuſcipiens quaſi i
arctiſſimo ſpecu i loco quem dixi
mus ſe recluſit. Erat aūt et le
ctus eiꝰ lapideus cum ceruicali
lapideo iux̄ oratoriū qđ predixi.
Beatꝰ vero creditꝛ frater eius
et vitā beatā in eodē loco duxiſ
ſe. Decreto aūt conſilio populi

ciuitatis ſacrū corp⁹ in eccleſia
fratrū predicatorū trāſlatuȝ eſt
et retro altare digna veneracio
ne locatum . Reuolui autem po
ſtea cronicam tpm . et de hijs
duobus fratribus ſcriptum legi
quia ſub clodoneo rege francorū
hij viri ſancti floruerunt. Credo
tamen ſaluo meliori iudicio. dig
ne quidem beatum theodolphū
pro ſigno et incorrupcione vir
ginitatis in carne incorrupcōnis
gloriam etiam in corpore ſuſce
piſſe. Unde in libro ſapiēcie di
cit. Incorrupcio facit ꝓximū eſ
ſe deo. Juſticia eni ꝑpetua eſt ⁊
immortal. in iuſticia etiā ē immor
litatis acquiſicio. Mirabil' de⁹ in
maieſtate ſua q̄ etiā puluerem
nēm ita glorificat ī pñti vt dig
ne in eo future reſurrectōis glo
riam pleno pectore et fiducia
ſperare poſſim⁹. ¶ Similit plu
rima ſanctorū innocentū corpa
ſub herode paſſorū vidim⁹ incor
rupta. Quantum ergo et q̄re ſcōꝝ
corpa veneāmur beat⁹ aug⁹. in
libro de ciuitate dei declarat di
cēs. O q̄ꝫ venerāda ſūt corpa de
functoꝝ ſcōꝝ. Si eni pr̄na veſtis
et anulus tāto cariora ſūt filijs
q̄nto erga parentes maior affcūs
multomagis corpa beatorū qui
bus dignius atqꝫ pfcūs ī ōne
opus bonū vſus ē ſpūs ſanctus.

certum eſt ꝙ q̄ honorauerunt
et dilexerunt ſanctos multa ꝑ
eos beneficia ſunt experti ⁊ de
hoc quidem exempla plurima.
¶ Frater ordinis predicatorum
cui hoc accidit qd ſubiūgo nar
rauit michi numq̄ꝫ ſe per ānos
plures aliq̄d dormiuiſſe. Jace
bat in infirmaria ſpiritu vir he
rente. mire autem deditus ſerui
cio matris criſti. Dictis aūt a
fratribus matutinis nocte qua
damvſqꝫ ad laudes dña noſtra
cū ingenti luce apparuit frī infir
mo dicens. Ego mr̄ criſti pro
na ordis tui premunire te veni
q̄a ī ſimilitudieȝ habit⁹ tui dya
bolus vt mal⁹ fr̄ adueīt. ſꝫ ꝯtra
hūc verbis huiuſmodi te ſignis.
Bñdicat me deus pr̄ q̄ cūcta cre
auit ex nichilo. Bñdicat me de
us filius q̄ hoīeȝ ꝑditū repauit
ex ſangīne ꝓprio. Bñdicat me
deus ſpirit⁹ ſanctus cui⁹ me ſal
uet pie conſolacōis īfuſio. nec
diu ſenties ꝓtracte debilitatis
incōmodū. Sꝫ ꝯuenientibꝫ frī
bus ī vnū facies qd inſpirabit ti
bi et ītegram recipies ſanitatē.
Hec dicens pietatis mr̄ repēte
diſparuit . Frater autem qui
per plures annos vix ad dor
miendū oculos clauſerat ſpacō
pſalmorum qui in matutinaruȝ
laudibus dicebantur protinus

obdormiuit· Excitatꝰ aūt ī can
tico benedictꝰ dn̄s deus iſrahel
vidit dyabolū in ſpecie fratris ī
habitu venientem ꝙ paulatī creſ
cens domꝰ faſtigiū attīgebat·
Nec mora· v̄borū memor que a
matre pietatis didicerat cōſiḡ
uit ſe ⁊ mox dehiſcēte terra ho
ſtí antiq̊ patuit ruina magna·
Paucis inde diebꝫ q̊ hec geſta
ſunt euolutis de predicacōe fra
tres vndiqꝫ ꝯuenerūt· q̄bꝫ lotis
et raſis dictꝰ frater debil̄ ſm verbum
ba patrone cedis īſpiātꝰ dixit·
O deus omnipotens piorū labo
rum miſericors retributor ſeruo
rum tuorū ſudores quos gratis
ocul̄ ītueris· reſpice nūc ad me
indignū famulū tuū vt me par
ticipem digneris efficere eoꝝ ꝗ
in iſtis ſudoribꝫ ⁊ laboribꝫ famu
li tui meruerūt· Hec dicens ſor
des loture fratrū ī vno alueolo
congerens ſuo capiti ſuphidit·
et ſanitatem non ſolū capitis ve
rūetiam tocius corporis cū ōni
integritate recepit· Hūc poſtea
ad laborem multorū paciētiſſi
mū vidimꝰ et ī predicacōibꝫ cōti
nuis expeditū· ¶ Fuit ſacerdos
q̄dam vita ⁊ officio dignꝰ ꝗ bea
tum bartholomeū apoſtolū ſpe
ciāliter diligebat ⁊ ī ſua ſolem
nitate plurēs ꝙ̄ alio tp̄e paupes
recreabat· Accidit aūt vt ī feſto

eiꝰ celebrata miſſa demonem ī
ī ſpē mulieris pulcherrime ho
neſti habitꝰ et decētis ex̄ ecc̄iaꝫ
ſtantem ïuenit et quā ſalutataꝫ
rogat vt ſecum ad prādiū decli
naret· Qua annuēte ītroducta
eſt ⁊ ad menſam cum ſacerdote
reſedit· Iuxta ſolitū aūt nullus
pauperū īuitat̄· Nō immemor
ergo beatꝰ bartholomeus deuo
ti erga ſe p̄ſbiteri et frequētis
ſeruitutis venit ad portam illiꝰ
in ſpē pauperis et mēdici· Quo
clamante occurrit famulus do
mus· īgreſſū negat ꝑcipit poſt
prandiū elimoſinā exſpectare·
Cui apoſtolus benigno vultu·
bene inq̄t exſpecto· ſꝫ iterum di
cas domino tuo vt reſpondeat ⁊
ēnūciet michi q̄d illud ſit quod
in rebꝫ mūdi mirābilius ſit vel ē
et tamē vnius pedis ſpacio ter
minat̄· Subiciens ergo famulꝰ
venit ad dn̄m expoīt illi mēdici
hominis queſtionē· Cui cum ſa
cerdos reſpondere nō poſſet ſu
ſurrauit ei mulier īuitata in au
re· facies hominis eſt· que ī tot
hominibꝫ diuerſificata conſiſtit
vt nulla ſit ſimil̄ alteri ſpē vel
naturā· Queſtionē ergo ſolutaꝫ
remittit preſbiter et cum ſolu
tam laudaſſet apoſtolus· vade
iq̄t adhuc et q̄ras ex parte mea
q̄d ſit magis ꝓpūm hoīs ī rebꝫ

habitus. Regreſſus igiť ſu⁹ q̄ſtē
tis v̄ba ꝓpoſuit. . Sup hoc etiā
neſcio ſacerdoti mulier in aure
reſpondit. Propriiſſimum ho
minis in rebus habitus eſt pec
catum. Solucionē ergo ſeruus
ſuſceptā a domino refert ad por
tam. quā cū iterū laudaſſet apo
ſtolus. ſapienter inq̄t due que
ſtiones ſolute ſūt. Adhuc addā
et terciam et tunc q̄eſcam. Va
de et queras a domino ex parte
mea. quot miliaribus via ab i
feris extendatur. Regreſſus ſer
uus tercio verba ꝓponit. ꝛ hoc
q̄ꝫ preſbitero ignoranti mulier
in aure ſuſurrat dicēs. Hoc ne
mo melius nouit q̄ꝫ qui viaꝫ ſe
pius eūdo ad īferos mēſurauit.
Hanc cum ſeru⁹ ſuſceptaꝫ a do
mino ſuo reſponcionem ꝛ portaſ
ſet ad portaꝫ. Bene inquit apo
ſtolus rñdit dñs tuus. Vade er
go et dic illi. Et q̄s ē ille q̄ viā
ſepius ad inferos menſurauit n̄
neq̄ſſimus demō q̄ ī ſpecie muli
eris prādētis tecum leniter ī au
re ſuſurrat. et te ad cōcubitum il
lecturus erāt n̄ ego bartholome
us apoſtolus cui deuote ſeruiſti
te miſericorditer preueniſſem.
Nec mora. vbi hec ſeruus dño
ſuo nūciauit ſtatī ab ocul' eius
demon euanuit. q̄ mire ſtupēs
a mēſa ſurrexit ꝛ currēs ad por

tam vt ſui liberatorem cerneret et
non īueīt. ¶ Quatuor eccleſie
inter cathedrales eccleſias ſcē
ſpāli vſu dignitatis et ſcabi ſo
lent ꝛ dicūt ſancta rōna eccle
ſia. ſancta iheroſolimitana. ſcā
treuerēſ. et ſcā colonieñ. nō ab
re venerabiliter nūcupāť. San
tus enī diciť q̄i ſanḡne tinctus.
Fuit enī ſcā rōna eccleſia ſang
uine tincta precipue apoſtolorū
petri et pauli et innumerabiliū
martirum aliorū. Sancta vero
iheroſolimitana eccleſia ipſi⁹
xpiſti glorioſiſſimo ſanḡne dedi
caťe. Scā vero treuerēſ ecclīa p
tranlatis martirijs exceptis q̄
bꝫ a p̄ncipio fidei frequēter ex
titit coronata. tribꝫ viribꝫ tñ to
ta illa ciuitas ꝓ xp̄o legiť mar
tirizata et occiſa. Sancta vero
colonienſ eccleſia ab illo glorio
ſo virginali collegio cuius nume
rum ſolius dei eſt ſciēcia ꝯprehē
dit noſciť triūphata. Licꝫ igiť
duodecim milia v̄ginū ꝛ multa
milia virorū mulierum v̄ginū
nobilium et ignobilium cū illis
ineūcium et redeuncium a roma
coniuncta et cum eis martirizata
ſūt vt merito ex profluuio ſang
uinis ſancta ideſt ſanguine tin
cta dicaťe. Vñ quidā ceriac⁹ pa
pa et multi epi r̄ges et regine
q̄rū noīa cū corpibus lapidibus

inſcripta inter tumulos ſacraꝝ ṽginum reperta ſunt ⁊ leuata. Hoc meīnerim id circo vt miraculū qđ dictus ſum gratius audiatur. ¶ Bruxella vrbs nobilis eſt et magna brabancie. In hac hoſpitale pauperum ē precipue caritatis et religione preclarum. in iſto ſororem quādā vidimꝰ multo labore ſatagentē circa frequens miſterium. que graui infirmitate detenta rebus hūanis exempta eſt. Cumqꝫ ab hora diei tercia vſqꝫ ad veſpeās mortua iacuiſſet reuixit ſubito ⁊ erexit ſe. Conuocatiſqꝫ ſororibus ⁊ ōibꝰ que preſentes erāt dixit. Virginalem illum exercitum coloniēſium viuens cotidie venerāta ſum ⁊ earum precibus nunc a purgatorio liberāta ⁊ ob hoc ad vitam redire ɔpulſa ſum vt omnibꝰ earum digne memoriam habentibus a futurā morte earū oracōibꝰ ſuffragia nunciarem. dūmodo de vita tales exeant q̄bus oracio valere poſſit. In hoc teſtimonio reddo ſpiritū iterāto. Nec morā. hec dixit ⁊ fecit. Narrauit m̄ dn̄s gwylhelmꝰ de aſkavilla brabācie prope bruxellā ad duo miliaria vir nobilꝭ ⁊ deuotus. q̄ cū extra terram poitus in expedicōne fuiſſet infirmatꝰ eſt vſqꝫ ad mortem. et peritꝰ a medicis deſperatꝰ febre autē acutiſſima laborabat. Fuerāt aūt ſemper deuotus et ſupplex erga glorioſam ṽginē matrem xp̄i ⁊ vbi vidit nullum ſe habere vel ſperare remedium medicoꝝ ad patronam ſuam tāq̄ ad ꝓpiciatoriū diuine maieſtatis fida mente confiſus eſt. et facta nocte media apparuit ei mater glorioſa ⁊ dn̄a cū pixide medicaminis ſalutaris. quo punctū ſub momento ſanauit. et dixit ei. Ecce ſanꝰ factus es vitā tuā cū oportune poteris cōmutabꝭ et vt deſideraſti mee poſtmodum mancipaberis ſeruituti. Hanc igitur poſt hoc facto intrauit phiſicus ⁊ ɔtra naturam fine vlla cura inuenit hoīem integraliter ſoſpitatū. Hic poſtmodum vxoris vinculo diu violenter detentus eſt. ſꝫ poſtea licenciatus ab illa die cōſilio noſtro ad domū milicie theutonie hoſpitalꝭ ſancte marie cū magna deuocōe tranſiuit. Poſt quem et alium quendam et filium eiꝰ milites ītraſſe cognoui. q̄rum p̄mꝰ quarto menſe ſui ingreſſus iuxta toletum obijt. et eadē nocte ī brabanciam aīco defūctꝰ apparuit. Secūdoqꝫ apparēs. genꝰ pene. terciōqꝫ peccati ſpēm pro quo in purgatorio puniret oſtēdit.

Huiuſmodi ordinis fratres com
mendabiles valde referūt. et fi
deles terre ſancte et in eis mili
tes ſtrenuos ꝑmiere. Sʒ ⁊ ali
ud de veneracōe ſanctorū deuotū
valde et ſtupēdū audiui miracu
lū ab hijs fribus ordis predica
torū. q̄ perſonas ꝑ quas geſtū
eſt cognouerūt. ¶ In theutonie
partibʒ miles q̄daʒ ad deponē
dam herbam de prato conduxeāt
falcatores. Illis ergo falcātibꝰ
in vigilia cuiuſdā ſancti vbi veſ
pertinū aduenit per villas ī cir
cuitu cōpulſabatur. Et mox vnꝰ
ad ſocios falcatores deſiſtamus
inq̄t ab ope quia iam veſpere cō
pulſantur. Sʒ cū illi nollēt ym
mo magis verbis confunderēt.
ipſe mox opere derelicto iuit ad
veſperas. Tercio autem die ad
opus imperfectum cum ceteris re
diens. viditqʒ āncedētibʒ alijs
ſe ſolū falcare poſterius oporte
re. Et ꝓpter hoc ab omnibʒ eſt
deriſus. paciencer tn̄ ferēs riſus
omnium et cachinnos. vbi ma
nū ad falcem poſuit. aū pendē
tem in ſacculo ḡminis dragmā
mire ⁊ īuiſe magnitudīs aureā
mox īuenit. Curuatus ergo ī ge
nibꝰ lacrimis dominū bn̄dixit.
Quo clamante concurrerūt ſocij
circa ⁊ miles pratorum dn̄s.
Vident diuinū miraculū ſcaptu
tamqʒ miles lātꝰ in nūmo voce
patria legēs. hec vt in ſcriptari
potuimꝰ continebat. Manꝰ dei
me compegit. ⁊ in donum me re
degit paupera. q̄ non īfregit di
em ſancto celebrem. Hanc drag
mam vxor fere militis martha
erga pauperem emit. ⁊ multis
poſtea in rei geſte probacionē
oſtendit. ¶ In hollandie parti
bus reliq̄e beate katherine vir
ginis in hoſpitali quodam cele
bres continentur. Has nunc ij
hoſpitalis ad diuerſas eccleſi
as conferebant. Et accidit vna
dierum vt in via poſiti fluxum
maris ſcdm̄ ſolitum obuiū ſibi
venire viderent. At quoniā di
uertere non poterat a fluxu tur
bati ſunt vſqʒ ad morteʒ. Tūc
vnus confidencia plenꝰ cum cap
ſa vbi erāt reliquie fecit circulū
in arena et flexis genibus in
oracione ⁊ lacrimis intra circu
lum adiutoriū katherine inuoca
bat. Mira res. Veniens fluxus
circulū circuit eleuauit ſe mare
et ſpumans intumuit. ita vt pa
rulo deſuper celo aſcenderet ad
cubitos quadraginta. In circulo
auteʒ facto nec ſola aque gutta
defluxit. Viri autem qui intra
erant noue numero quorū vnum
vidimꝰ exſpectauerūt q̄uſqʒ ma
re recurreret ad ſinū ſuū nāꝑm

poetam moderni tpis· Et venit
et portat dira caribdis aquas·
Et tūc exeūtes per totam terrā
inauditum miraculū post trāsitū
iordanis cōsonis laudib; vulga
uerūt· Facta aūt ſunt hec āno
circiter ab īcarnacione domini·
M·cc·v· Testes geſte rei fuerūt
et illi qui in nauigio poſitis in
circulo ſuccurrere voluerunt·
Hec ſuffragia ſanctorū q̄ntū ad
viuos· ¶ Ad mortuos vero ſan
ctorū ſuffragia plurima referūt̄
de q̄b; nōnulla q̄ ſine vlla heſita
cōe cognouim⁹ referem⁹· ¶ Vidi
quōdam canonicum cameracēſ
eccleſie q̄ ſe ī religioſo cāt prāc̄
ſi cenobio ad ordinem trāſtulit
regularem· Hic cum beatū apo
ſtolū et euāgeliſtā iohannē ī vi
ta feruentiſſime dilexiſſet poſt
mortem illius cuidam canonico
eius ſocio ſpeciali in viſione viſū
eſt apparicōnem huiuſmodi ſevi
dere· Acceſſit idem apoſtol⁹ ad
glorioſam v̇ginem matrē caſti
rogans eam ſuppliciter ⁊ ſic di
cens Ecce anima amici nrī torq̄
tur ī penis· venias obſecro libe
res eā· q̄a et ſi in vita pfecte nō
vixit tamē vitā ſuam pro mag
na parte correxit· Nec mora·
annuit virgo v̇gini ⁊ ad purga
toriū deſcendentes animā libe
ratam adducunt· et ſecum teſti

monū perhibuit ⁊ ſimus q̄a ve
rum eſt teſtimoniū eius· Hye
me ergo pñtis temporis q̄d ſb
multis tribulacōib⁹ ducit̄· ſan
cti in corpore quaſi ī puluere la
tent et dormiūt· et melle pro ci
bo vtunt̄ q̄d eſtatis tpe ↄgrega
runt· Temp⁹ eſtatis ē vita gra
cie in pñti in qua fideles quiq;
ſanctis actib; meruerūt vt ſm
apocalipſim opera eoꝝ ſequūtur
eos et in medio tpe inter diem
future reſurrectōnis ⁊ mortem·
aīme eorum eternis epul' pfru
antur· Si vero neq̄q̄ ī preſenti
pfecte purgate ſ; purgāde poſt
hanc vitam ab hoc ſeculo decel
ſerunt tunc viuorū poſſunt ſuf
fragijs adiuuari· Et hos dicere
poſſum⁹ cibos q̄b; aīe fideliū ex
ute a corpore auidiſſime recreā
tur et hoc tamē ſi in vita bonis
operib; meruerūt· Fruſtra eni
cum diuite epulone guttā et cū
fatuis v̇ginib; oleū flagitāt alie
num q̄ non dederūt ſ; ꝓpum et
ſi nō ad totalē liberacōnem ſuf
ficiens habuerūt· Q̄nto autem
deſiderio anhelant aīe in purga
torio vt amicoꝝ ſuffragijs adiu
uent̄ maīfeſto miraculo q̄d ī gal
lijs accidit demōſtrabo· ¶ Erat
preſbiter q̄dā admodū pauper
et tenuis ſ; deuotus valde erga
aīmas q̄ ī purgatorio torq̄bāt̄

adeo vt omnibus diebus nullo
excepto miſſam pro defunctis
fidelibus celebraret. Accuſatus
ergo apud epiſcopum citat⁹ eſt
ꝛ ↄfeſſus veritatem ſimpliciter.
ↄpellebatur vt mandato ſtaret
epiſcopi. iuraret et fideiuſſorem
poneret pro emenda. Jurauit
igit̄ preſbiter ſ; anguſtiabatur
vbi fideiuſſorē acciperet q̄ pro
ipſo rn̄deret. Nec mora. oculi
epiſcopi ↄpellētis ſunt aperti.
ꝛ plus q̄ꝫ mille man⁹ in aere q̄ſi
ad ſpōdēdū ꝓ preſbitero vidit
extenſas. Quo viſo preſul attoi
t⁹ preſbitero dixit. ſufficiētes
habes q̄ ſpōdēt ꝓ te. Vade et de
bn̄placito ē ꝛ meo miſſe officiū
ꝓ defūctis exerceas ſicut ꝑus.
¶ Septem aūt modis ſuffragi
oꝝ iuuari aīas in purgatorio li
ber machabeorum ꝑm⁹ oſtendit
vbi ſymon ſeptē pyramides cir
ca ſepulchrū parentū ſuorum ꝛ
frm legit̄ ſtatuiſſe. Et poſſunt
ſumi hec ſeptem pyramidarum
ſuffragia in vno verſu. Fle. pete
ieiuna. vigila. da. redde. cele
bra. Fle. hoc eſt plora nō ſicut
ceteri q̄ ſpem non habent. ſ; ſm
eccleſiaſticum in mortuum pro
duc lacrimas id eſt ī altū duc.
ad deum ſcilicꝫ. Lacrime enim
temperāt calorem ignis purga
torij. Si autē lacrimas alias

īmoderatas ꝓ mortuo fleuens
inanes ſunt. ꝛ nullū refrigeriū
preſtant. Matris relacōe di
dici quod narro. Quia mea filiū
primogenitum habuit indole i
ſigni et decore precipuum. quo
mortuo inconſolabiliter doluit.
nec forte ſine preſagio futuri
mali. Nam poſt illum alium ha
buit qui pompa vanitatis ille
ctus dilapidator paterne here
ditatis ꝓdigaliſſimus fuit. Ma
tre g° vt dcm̄ ē ꝑmogenitū incō
ſolabiliter lamētāte. apparuerīt
ei iuuenes in via quadam vt vi
ſum eſt ei cum ingenti gaudio
ↄdiētes. Cūqꝫ memor filij eū in
ter illos nō eſſe videretꝫ ꝛ fleret
ecce poſt alios filium ſuū lento
gradu ſubſequentem agnouit.
Cui mater cū graui clamore dix
it. Et q̄d ē fili q̄ ſolus ꝛ nō cuꝫ
alijs ↄdens retardat⁹. Cui ille
in toga laterali magnum aque
pondus oſtendens. Ecce inq̄t
mē lacrīme quas ꝓ me inaniter
effudiſti quarū pondere ab alio
rum ꝓſecucōne retardor. Ad deū
ergo lacrīmas cōmutab' et ī pña
a ſacrificij corpis ē cū elemoſinis
pauperum pro me cor pium et
deuotum effundas. et tunc libe
rabor ab īcōmodo q̄ nūc grauor.
Nota tamen lector diſpēſacōe
diuina vel ad conſolacionem vl'

ab correctionē mēis ſe dixiſſe
mortuū iuuenē iamb; lacrimis
a comitatu ſodaliū retardatur;·
q̄a meritis q̄dem viuētium defū
ctorū anime adiuuari poſſunt·
ſ; proſus de imeritis impediri·
¶ Secūdū defunctoꝝ ſuffragiū
notat᷑· vbi dicit᷑ pete ideſt ora·
Unde in ſecūdo libro machabeo
rum dicit᷑· Sancta ergo ꝛ ſalu
bris eſt cogitacio orare pro de
functis vt a peccatis ſoluant᷑·
Referam; ergo quiddā vnde iſtud
lucidius pateat ſub exēplo· Ot
tone iperatore mortuo q̄dā cog
nata eius in monaſterio v̓ginū
preerāt q̄ zelo caſtiomie circa ſub
ditas mire feruebat· Obſeruās
ergo die quadā feneſtrā locuto
rij ſūmo mane quēdam leniter
pulſantem audiuit· qua aperta
ecce ipator apparens matertere
dixit· Defunctꝰ ego ſū in pur
gatorio penis excrucior· Diri
gas ergo nūcios ad diuerſa et
deuota cenobia et decies mille
pſalteria ꝑ me legi facias· Ita
vt ad ſingulos pſalmos accipi
atur decem ictuum diſciplina ꝛ
ad vnūquemq; verſum addat᷑
ſalutacio angelica· Aue maria ꝛ
oracio dominica pater nr̄· pſal
mus vero de profūdis quādo ac
cipit᷑ diſciplina dicat᷑· Talibꝰ
remedijs poſt mortē; viuēs me

rui liberari· Et nō q̄ idem otto
benigniſſimꝰ ipator āno prece
denti mortem ſuam infirmitam an
nonam tpe karistie diuerſ mō
ſterijs ꝛ pauperib; diuiſerāt lar
ga manu· Nec mora· miſſis nū
cijs vt ꝑcepit matertere nego
cium eius ab omnib; ſūma cum
deuocione ſuſceptum eſt et per
fectū· Apparens ergo dicte mat
tere ad eūdem locū feneſtre quē
diximus in aurora tanta clarita
te circūdatꝰ eſt· vt nullo modo
cerneret; eū ſ; audiuit· Gratias
reddo tibi et ꝑ me miſericordiſ
ſimo dn̄o gracias age q̄a iam a
penis ereptꝰ ſum et ad gloriam
tranſeo ſempiternam· Nec mire
ris lector q̄a ab ill᷑ audiui q̄ in
terfuerūt diutio languori eius
et morti q̄ omni die ſacerdoti
bus criſti ſuum tradidit corpꝰ
flagellandū et eius otricio tan
ta fuit vt ille cuius ſuperius feci
mus mentionē vere dignꝰ contra
dus hyldeſemēſ epiſcopꝰ teſtat
tur vix ſe poſſe credere q̄ otto
impator poſt tantam cōtricōis
peītenciā vel ad horā poſt mor
tē purgatoriū ſuſtinere;· ¶ Ter
ciū defunctoꝝ ſuffragiū eſt ieiu
nium· Unde dauid ieiunauit vſ
q; ad ſol᷑ occaſū mortuo abner·
et tu ſimiliter ſuper mortuum
tuū q̄ulq; feruorem vindicte dei

qui ſol iuſticie dicit̃ ſenſeas mi
tigatum. Jn villa ꝓpe louanium
opido brabancie iuuenis quidā
diſſolutus ⁊ leuis languore de
cubuit. Rogatu ergo matris lā
bertus preſbiter leproſorū vir
pius et deuotus et zelator max
imus animarum venit ad iuue
nem et eum ad confeſſionē pec
catorum et penitenciā ſedulus
inuitauit. quo mox in multa val
de contricione confeſſo ⁊ nō mul
to poſt mortuo mater pro eo cō
tinuauit īterpolata ieiunia ⁊ vſ
qꝫ ad quīqꝫ annos quaſi irreme
diabilibus lacrimis ꝓtelauit.
Ergo vt ipſum tempus expletū
eſt die quodam dñico dictꝰ lam
bertꝰ mortuus eſt et ſepultus.
Sequēti aūt quīta feria ꝑdcūs
iuueīs maīfeſte apparuit matri
ſue dicēs. Ecce nūc mē kmia ad
iutorio tuo ad reqēm tranſeo de
grauiſſimis penis quas ptuli ꝓ
peccatis et meum dñs lamber
tus preſbiter qui me ad cōfeſſi
onē ⁊ cognicionē pctōrū meorū
ſalubriter prouocauit ꝓ quo et
alijs multis quos ad penitēciā
ſalutis adduxit multa mercede
cumulabit̃ premiorum. Vide er
go lector quāte mercedis ſit do
cere īſcios viam ſalutis oſtēdere
⁊ ad ꝯfeſſionē ⁊ peītēciā trahe
re peccatores. Nec hoc q̄ꝫ ſine
grādi mercede negauerū. viuen
tes cōpati mortuis ⁊ eos q̄modo
cumqꝫ in oracionibꝫ vel ieiunijs
adiuuare. ¶ Quartū ſuffragiū
defunctorum eſt vigilia vel labor
alius in afflictione corpis tui.
Vnde libro regum ſcdo dicitur
ꝙ reſpha filia haya ꝯcubina ſa
ul ab inicio menſis ſtrauit ſibi ci
liciū ſuper terram ⁊ non permi
ſit aues et beſtias lacerare cor
pora ſuſpenſorū donec ſtillaret
aqua de celo ſuper interfectos.
Quid p ſuſpenſos ň excruciate
in purgatorio anime deſignāt.
has repha id eſt fidelis aīcus iu
uare debet vigilijs vel labore ab
inicio menſis hoc eſt defectꝰ vi
te in morientibꝫ ſcdm ꝙ ī eccle
ſiaſtico dicit̃. Sup mortuū ploā
defecit enī lux eiꝰ. Has aues ⁊
beſtias id eſt tortores demōes la
cerāre nō ſinas dñm ſuppliciter
exorando. nec a labore ceſſes do
nec ſtillꝫ aq̄ de celo ſup īterfcōs
et pietate diuina eas ꝯſidas et
cōſideras liberātas. Huius ſuffra
gij exemplum in vita venerabi
lis necnon et mirabilis criſtine
deſcripſimus. ludowicus comes
loſenſis nobiliſſimus iter theu
tonicos erat vir ſagax īgenio ⁊
ī armis exercitatꝰ ac ſtrēnuus.
hic virginē ꝫ criſti criſtinam mi
ro ꝯplectebat̃ affcū. Qui cū in

extremis ageret vitā. xp̄inam
ad ſe vocari fecit et in ꝯclaui ſe
cum ſedentibus oīb⁹ remanere.
Nec mora. comes v̄tute qua po
tuit erexit ſe ⁊ ſupplex ante pe
des xp̄ine toto corpore factus ei
oīa peccata ſua cum maximis
lacrimis recitauit et hoc non ꝑ
indulgentia quam dare potuit.
ſ; vt magis ad orandū ꝓ ſe tali
piaculo moueret̄ hoc fecit. mor
tuus ergo comes eidē xp̄ine ma
nifeſte apparuit et ſe traditū ac
biſſimis in purgatorio tormen
tis oſtendit. Cui pia mulier nō
modice turbata rn̄dit. Age nūc
et vade hinc. ⁊ ſm diuinam mi
ſericordiam penas ꝓ pctīs ex
ſolue. Ego vero in meo pectore
exactura ſupplicia. dimidiā pur
gatorij tui partē excipio. Hijs
itaq; geſtis videres criſtinā mł
to poſt tēpe certis horis ſm q̄
aīa comitis alternis doloribus
torq̄bat̄. flāmeis vaporib⁹. in
terdum vero frigorū algoribus
cruciari. loca vero ī q̄bus comes
peccare vł inſanijs falſ gaudere
ſolebat. lacrimis irremediabili
b⁹ irrigabat. longo poſt tempo
re an̄ mortem ſuā ei idē comes
apparuit ⁊ gratias agens ei ea
contemplante ad ſupna tranſi
uit. ¶ Quintū pro aīab; ſuffra
gium eſt dare elemoſinam. Vn̄
in libro ſecūdo machabeoꝝ dici
tur q̄ vir fortiſſim⁹ iudas colla
tōne facta. xij. milia dragmas
miſit iheroſolimā offerri ea ibi
pro peccatis mortuoꝝ. Nec mi
rum cum in eccleſiaſtico dicit̄.
Sicut aqua extinguit ignem ita
elemoſina extinguit pctm̄. Et i
daniele dicit̄. Pctā tua elemo
ſinis redime. ¶ Sup hoc ſuffra
gioꝝ articulo in geſtis ſancti et
magni regis karoli legim⁹ q̄d
ſubiūgo. Eidem regi miles q̄dā
in armis ſtrennuus fuerat an
nis multis. Hic ad extrema ꝓ
duct⁹ ad ſe ꝯſobrinum ſuum cli
entem quem ſolum habebat ſu
pſtitem euocauit dicēs. In ꝯi
tatu regis ānis iam perſtiti ſex
aginta nichil in mundo ꝑpi poſ
ſidens n̄ quod ad militiam per
tinebat. Et ecce ſolum equū op
timū habeo et ex hoc ſtatuo teſ
tamentū. Me ergo mortuo ven
des equum et pecuniā pro aīa
mea totaliter erogab. Pollici
tus eſt cliēs vt ei precepit cuū
cul⁹. Mortuo ergo milite ſatel
les vidit equū validum et auda
cem et eum nec vendidit nec pe
cuniam pro eo ſoluit ſ; eum reti
nuit. ſtatutū auuncli paruipen
dēs. Circa dimidij vero anni trāſ
actum ſpacium aīa defuncti ap
paruit ſatelliti maīfeſte dicēs.

Non curaſti facere q̄d pro aīma
mea ſtatueram liberanda et ideo
medio tempore quo per elemo
ſinas liberari debuerā paſſus ſū
graues penas· Sz ecce nūc iudi
cū dedit operū ponderator omi
potens· et oēs ei⁹ aſſeſſores an
geli eſſe iuſtum decreūt vt aīma
mea ad requiem tranſeat· ꝛ aīa
tua penas excipiat q̄s acturus
adhuc fueram ī tormētis· Hijs
dictis repente diſparuit ꝛ mox
ſatelles grauiſſimā īfirmitatē
incurrēs q̄ geſta erāt cōfeſſus ē
ſacerdoti ꝛ multo poſt moriens
penas q̄s merebat̄ exſoluit· Vi
de ergo lector quāta peccata ſit et
delicti aīoꝝ ā parētū ē tardare l
negligere teſtamēta q̄bꝫ ſi effe
ctū haberēt accelerarēt̄ ad glo
riam· aut ſi nō habeāt a gloria
differātur· ¶ Sextum remediū
defunctorū ē reddere ſi q̄d iniuſte
rapuerīt· Teſte eni verbo au
guſtino· non dimittit̄ peccatū
niſi prius reſtituat̄ ablatū· Et
illud terribiliſſimū q̄d dicitur in
ſcripturis· Ve q̄ predans· nōne
ꝛ ipſe p̄dabe̅ris· Huius ēgi exē
pla plurima q̄x vnū familiariſ
ſime noui· ¶ Narrāte eni frē or
dis p̄dicatoꝝ hijs v̄bis audiui·
Patre ait meo ɔtra ɔmilitonē
ſuū virū diuitem ꝛ potētē īimi
cicias exercente fabrū habuit ī
viciano q̄ equos ſuos ꝛ eorū qui
ſecum erāt multo t̄pe ſufferra
bat· Poſt hec faber incidit in
languorem· et expenſas per ob
liuionem vel incuriam nullus fa
bro ſoluit· Mortuus ē aūt poſt
annos fere triginta pater meus
et apparuit maīfeſte per diē cui
dam fideliſſimo ſeruo ſuo gerēs
in manibꝫ flāmācia ferramēta
equoꝝ dicens· Dicas vxori mee
vt ſoluat tali homini tale debi
tū quo ſic vexor· Poſt hoc non
multi dies effluxerāt et ecce ſer
uus ille cum amariſſimis lacri
mis venit ad me· et quid vidiſ
ſet expoſuit· Collacrimatus ſer
uo ābo ad matrem īgredimur·
Audit illa quid actū ſit· addit
et lacrimas· Acceſſit ad fabrū
diutina tabe ꝓpe conſumptū· q̄
rit ſi pater meus ei in aliq̄ mo
riens tenebat̄· Tūc ille cū lac̄
mis ſuſpirans dixit· Heu kmīa
dn̄a· ymmo etiā fere īvna mar
cha· ꝫ affcūs lōgo tedio ī monē
do poſtmodū īcidi ī magnū lāg
uorē ꝛ ſic ſilui vſqꝫ modo· Nec
mora· mē ſoluit pauperi ītegrū
debitū· et mox ſoluto iſto cū ali
is multis debitis et michi illa
ſecrete narrauit ei pater me⁹
in hunc modum apparuit· Vide
batur ei videre illum in balneo
a ſummo capitis vſqꝫ ad yma

pedū quaſi reſte lōga totaliter
īuolutū. Cui ille dixit. Apprehē
de funē et ſoluas me. Uxor illa
initium funis accipiens paula
tim ligatum exſoluit. ꝛ ſtatī illi
us ſolucione gratulās ꝛ gracias
agens. Sic inq̄t prius fueram
obligat⁹ in pena q̊adusq; ſolue
res quo tenebar. ¶ Septimum
et vltimū remediū defunctoꝝ ē
celebracio miſſarū. Oblacō enī
corporis cristi abſoluit a debito
culpe et pene. Vñ ī egipto poſt
cōmeſtionē et eſū agni popul⁹
iſrahelitic⁹ liberabat̄ ꝛ ſanguis
agni paſchal̄ ī ſuplimiaribȝ po
nebat̄ cōtra āgelū vaſtatorē. et
ſerpēs eneus ī palo erect⁹ eſt cō
tra morſus ſerpentū. Et pſalmi
ſta. Paraſti in ɔſpectu meo mē
ſam aduerſus eos q̄ tribulant
me. Beatus papa gregorius in
dyalogo ſcripſit quēdam fuiſſe
a purgatorio liberatū pro quo.
xxx. dieb⁹ ſacrū corp⁹ cristi ob
latum eſt in altari. Sȝ ꝛ frater
q̄dam ordinis predicatoꝝ q̄ ter
ras et maria multa pegrinādo
pagrauit. Narrauit mī q̄ dux
diues et potēs valde ſupuacuis
expenſ̄ debit⁹ erat totus et glo
rie ſecular. q̄ ad correctionis vi
am ſedula predicacione cuiuſdā
ɔuerſus conuocatis omnibȝ ſuis
dixit. Ut certe video. Inuita quā
hacten⁹ duxi, michi ſalus non ē
et vitam īutiliter et damnabili
ter iam expendi. Volo igitur ex
penſ̄ parcere minuere familiam
vi ablata reſtituere ꝛ elemoſinis
redimere peccata q̄ feci. Et factū
ē ſic. Hoc vt viderunt ſui detra
here ceperūt domino ſuo. Nec
propter hoc dux ſapiens deſti
tit ab inceptis. q̄ prius reſtitu
tis iniurijs. larga manu cepit
erogare pauperibȝ. iſtitu ē capel
lanias maxime ad celebrādas
miſſas ī ſubſidiū animarum q̄
ī purgatorio torq̄bant̄. Quod cū
ſedulo ageret. vidit dyabolus ꝛ
inuidit. et nobiles illius contra
eum crudeliter īſtigauit. q̄ pari
ter coniurantes regem quēdā cō
tra eum īimicicias exercētem ſȝ
imparem virib⁹ adierunt. dixe
runtq; ēgi. diu iam contra dñm
noſtrū ducem grauē animū ha
buiſtis licet vob̄ ad placitū non
ſucceſſerit. Nūc igitur īuenire
tps poteris oportunū vt te vin
dices ad optatuȝ. Dux enim ſo
lum clericorū cōſilijs dedit⁹ ſeg
niter ſua expendit et īprobe ꝛ
nulli ſuorū nobiliū īpendit bñ
ficium et honorem. pro quo faci
le vobis erit vt per nos contra
eū ī ſubſidiū veſtrū tot⁹ terre iſti
us popul⁹ deuoluat̄. Nec mirū.
vt audiuit rex letus efficitur.

Et habito conſilio nuncios trāſ
mittit ad ducem occaſiones cal
uas ingeminās. quomodo eum
ſepius per iniuriam oppreſſiſſet.
nunc vero ſe illi velle reddere tali
onem niſi ſe redderet ⁊ ſua. et i
hoc illi conſtitueret certum diē.
Hec vt audiuit dux mandauit
nobiles et proceres terre ſue. ⁊
quid rex ſibi mandauerit īſinu
at. Et illi quaſi vno ore reſpon
dentes dixerunt. Hacten⁹ nos
vt ſeruos et fatuos reputaſti
ſolis mundi ſeductoribus cleri
cis adheſiſti. nunc te iuuent il
li et conſulant in aduerſis. Ti
bi autem nec ſuccurrere volum⁹
nec valemus. Hec vt vidit et
audiuit dux vehementer expa
uit. Et mox ſe conferens ad ca
ſtrum munitiſſimum ſolius dei
auxiliū iploꝛauit. Medio autē
tempoꝛe cōdicti diei proſpectā
te duce per propugnacula cum
quibuſdam. vidit ingentem ex
ercitum albatorū i equis albis
clipeis cruce rubea cōſignatis
eminus venientem. Et mox ſtu
pens dixit ſuis. Numq̄d videtis
illa q̄ video. Et illi. michil inq̄
unt. Et mox omnes cū duce ſup
plices preces dātes ad dn̄m vi
derūt innumerabiles exercitus
albatorum. Tūc dux cum q̄buſ
dā ſuis exiens curuauit genua.

Cui obuius vn⁹ ex multis mili
bus eleuauit eū dicens. Ne ve
rearis fideliſſime principū ventu
ri r̄gis aduentū. Aſſūt illi dimo
iuſſu patri te iuuare q̄s elemoſi
nis ⁊ miſſarū ſuffragijs de pur
gatorio liberaſti. Medio aūt tē
poꝛe condicti diei liberabūt et
alij qui nobiſcum i tuū adiutori
um ſūt venturi. Et hoc dcō om
nis illa turba alboꝝ diſparuit.
dux vero reuſus i caſtꝝ cū ſuis
oib; bn̄dixit dn̄m. Ad diē ergo
tpe ꝑcedēte rex cū īfinita mul
titudie ſuoꝝ vel alioꝝ nobilium
q̄ ꝯtra ducē dn̄m ſuū totū terre
populū adduxerāt q̄i de victoꝛia
cert⁹ adueīt. et i planiciē ꝑpe
caſtrū cum mira multitudine ſe
diffudit. Veit ⁊ illi obuius dux
inimicū alacri vultu et aīo icon
cuſſus. Statimq; vbi caſtrum
cum paucis exiuit. illi tanta et
tam innumerabilis multitudo ce
leſtis exercit⁹ eſt ꝯiūcta. vt ex
abūſo caſtroꝝ celeſtiū. multitu
do r̄gis q̄ſi turba modica videre
tur. Quod vt vidit rex et oēs q̄ ſe
cū erāt. validiſſimo pauore ꝯcuſ
ſi ſūt. et aduērtes magnalia dei ꝓ
iectis armis obuijs maib; i ter
rā ꝓſtrati ſūt ⁊ ad volūtatē du
cis cū ipſa vita ⁊ reb; totaliter
ſe dederūt. Nec mora. dux diui
nā miſericoꝛdiā i ſe r̄cognoſcēs

cum omnibꝫ miſericordiā fecit.
et firmiſſimis cōdicionibꝫ credi
natis obſides pacis accepit. At
vbi pax inter ducem et regē om
nimoda ꝯſequit. congregacio ce
leſtis exercit⁹ diſparuit repēte.
Hinc deniqꝫ factum eſt vt reb⁹
in ſumma trāquillitate pactis ḡ
cias deo exercit⁹ pſoluerent et
glorificarent in ſuis mirabilibꝫ
dn̄m maieſtatis et ſic quiqꝫ cū
gaudio ad ꝓpria remearūt. Et
nos veridica valde relacione di
dicimus quēdam defūctū ſubito
⁊ ad purgatoriū trāſeūtē. cuiuſ
dam ſanctiſſimi viri precib⁹ re
uocatum ad vitam. Hic tale q̄d
viſum et auditum ī purgatorio
referebat. Anima cuiuſdā quem
prius ī vita cognouerat grauiſſi
me torq̄bat̄. In mediis ergo ig
nibꝫ ſubito exaltabūda clama
uit. Eya miſericordiſſime deus
nec ī finem oblitus es mei. Cui
anima ꝯſors in pena. Vnde īq̄t
tibi miſerrima in tam horrēdis
ſuppliciis exultacō. Et illa. mea
to inquit exultabunda tripudio
q̄a michi ſcire a domino datū ē
in hoc īſtanti puerū natum. q̄
longo poſt futurus eſt preſbiter
in cuius miſſa prima quā cele
brabit ab hiis penis ad req̄em
euolabo. Sz ⁊ patrē meū vt me
adhuc puerū ad lr̄arum ſtudiū
et vitam celibē prouocarz ſepi
us michi cum lacrimis ⁊ deuocō
ne referentem audiui. Cū ma
ꝯ īq̄t trāſiſſem terram ſanctā ihe
roſolimā viſitare. veni ī mōtem
quem nigrū vocant vbi ſparſim
multi viri ſancti heremite domi
no ſeruiebant. Vni igit̄ eorum
peccata cōfeſſus reſpōſū accepi
me de facili culpas meas p peni
tenciam non poſſe diluere. Sz
ſi filium haberē et hunc ad lr̄as
ponerē fieretqꝫ ſacerdos ydoneus
caſto potiſſime p hūc poſſe me
iuuari. huius occaſione ꝯſilii in
ſcolam duct⁹ ſum et dat⁹. ⁊ ſpe
ro diuina ſuffragante gracia tā
per me et ſi min⁹ ydoneū q̄ȝ per
alios quos publice in ſermōibꝫ
vel ſecrete ī conſilio ad credēdū ꝓ
illo īducere efficaciter potui ad
iutus ſit multis modis. Michi
q̄ȝ caſt⁹ teſtis ſit q̄ȝ ſi quādo ꝓ
eo celebrare diſtuliſſem alias ī
pedit⁹ ipſe m̄ apparebat in ſom
nis ⁊ maib⁹ oſtenſ plagis plu
ribꝫ vulneratis meritiqꝫ q̄re prēȝ
filius nō iuuarē ſincerit̄ argue
bat. Sz in auſtrie ptibꝫ ſicut
per abbatiſſam quādam piam
religioſam audiui q̄daz ſanctiſ
ſime vite ciſtercieñ. ordinis mō
chus fuit q̄ ī miſſa celebrata ꝓ
mortuis ante ꝑticipacōēȝ corpo
ris criſti cū diceret agn⁹ dei q̄

tollis peccata mūdi dona eis re
quiem audiuit voces a remotis
clamantium · Feſtinate feſtina
te pacem recipere quia iam miſ
ſa propinquat ad finem· q̄ mox
vt ſtabat corpus criſti tenens
in manibus fit raptus in ſpiritu
et vidit innumerabilium aīma
rum multitudinem feſtinantem
ad pacem et alijs recedentibus
alijs clamātibus percepta pa
ce· feſtinate feſtiate q̄a iam miſ
ſa ꝓpinquat ad finem· Sic mo
nachꝰ ſtetit a prima fere hora
diei vſq; ad horam nonam pre
ſtolantibus alijs ⁊ mirantibus
quid ſtans haberet immobilis·
Tandem ergo reuerſus ad ſe fi
niuit miſſam ⁊ precipiente ab
bate cunctis quid vidiſſet expo
ſuit ⁊ poſt paucos dies ipſemet
monachus vitam finiuit· Hijs
lector auditis quis ſaluo tamē
meliori iudicio dubitare pote
rit vt ſpiritu ſancto cōmodius
ordinante in eccleſia dei antiq̄
tus ē conſtitutum vt in miſſa ꝓ
fidelibꝰ mortuis nec pax precet̄
viuentibꝰ neq; detur ſ; requieſ
cāt ī pace· Compendioſe quibꝰ
potui ratōnibꝰ ſeptem defūctoꝝ
ſuffragijs euolutis· gn̄aliter de
ſtatu triplici aīarū que ex hoc
ſeculo trāſeūt viſionem mirabi
lem ⁊ indubitabilem referemus

¶ Cum in brabantie ptibꝰ galli
ce predicarem et vna dieꝝ dicta
miſſa in centū aulas ſocium iti
neris preſtolarer· venit ad me
homuncio ruſticanus et pauper
habitu et forma deſpectꝰ deuo
tiſſime petens vt eum audirē·
Annui· cſedit ⁊ dixit m̄· Annus
iam fere elapſus eſt cum ecce in
domo mea ī nocte vigiliaꝝ ſanc
te katherine ſuper ſtramīa ia
cēs audiui campanam vt m̄ vi
debat̄ iſtius eccleſie rſonantē·
Surgens ergo vt pergerē ad
eccleſiam vxor mea que ī lecto
alio q̄eſcebat clamauit ad me
Quo vadis inquit · Et ego· ad
matutinas vado quia pulſatū
eſt· Et illa· Spiritus inquit ne
q̄ agitat te quia in p̄mo ſomno
adhuc eſt· Nichil aūt curans
quid illa diceret vſq; ad atriū
eccleſie ꝓperaui· Et ecce occur
rit m̄ ſacdos quidam ignotus ve
ſtibus ſacris indutus ſtola per
modum crucis ī pectore redimi
tꝰ· qui dixit michi· Appone cor
ad ea que tibi mōſtrauero · Et
mox ſuper atrium edito ſigno
crucis ſurrexit populus tātꝰ vt
eū vix ſpatium quiq; iugerū ca
pere potuiſſet· Et eāt populꝰ il
le ſup hº q8 dici poteſt ā credi
miſeria miſerandus nudus pei
tus et per omnia ſeuis plagis

et cruentatis vulnerib⁹ laceāt⁹.
Nec mora. ſacerdos ille iterato edi
to ſigno crucis diſparuit ꝑplūs
ꝛ alius multo minor numero et
horrore ſurrexit hītu q̄dez pau
per ꝛ colore pallid⁹ videbat̄ q̄ſi
multa macie ꝛ tabe cōfect⁹ diſſi
miles tamē perſone ſ̄m mai⁹ ꝛ
min⁹. Iterato poſt hec ſacerdos
ſigno crucis edito popul⁹ repē
te diſceſſit. et ſurrexit popul⁹
paruus numero quē ſoli⁹ atrij
ſpatiū cōtinere potuiſſet longe
diſſimil̄ claritate et gloria om
nibꝫ hoībꝫ mūdi quos vnq̄ꝫ vi
dit. Erant aūt veſtimenta eorū
ſicut nix a ſole irradiata ꝛ faci
es oī ſplendore iocūdior. Et dix
it m̄ ſacdos. diſcreuiſti triū po
puloꝝ diſſimilitudines q̄s vidi
ſti. Prima illa miſeria gens ſi
ne vlla contricōe diſcedens a ſe
culo eternaliter dānata eſt. Se
cundo apparentes cū orācōne. ſꝫ
non pacta penitētia mortui ſūt
et illi q̄dem adhuc penis grauiſ
ſimis detinent̄. ſꝫ tandem pur
gati ꝑuenient ad q̄etem. Ter
cia aūt gens populus electus ē
q̄ pacta penitentia cum dño glo
riatur. Hoc dicto cum ipō popu
lo ſacerdos diſparuit ꝛ mox ad
matutinarum officiū cāpana pul
ſat̄. Ego autē auditis matutis
et miſſa de die regreſſus ſū do
mum et tribus menſibus elan
gui poſt iſtaꝫ terribilē viſionē.
Peracta igit̄ narracōne diliḡ
ter perc̄ctat⁹ ſum q̄ſnam eſſet
homūcio tal̄ ꝛ inueni eum ꝯuer
ſacōnis huiuſmōi. Circa certo iu
gera terre arabil̄ habebat cū do
mo ex q̄bus ſibi et ſuis victum
neceſſariū ſed tenuiſſimum ela
borans. partes etiā pauꝑibus
erogabat. ter in ebdomada ie
iunabat ſine lineis ſine calceis
indiſcretis tēporibus īadebat
pernoctabat frequent̄ in preci
bus nūq̄ꝫ ſup lectū aut culcitrā
recumbebat. Quid plura. Tal̄
erat homo q̄ m̄ fidem in omnibꝫ
de hijs q̄ digne narrauerat faci
ebat. maxime cum in verb̄ eius
ꝛ facie diuinā videre ḡciā relucere.

De felicitate ꝛ gaudio ſcōꝝ aīa
rum. Capitulū. liij.

Eſtate ꝓdeūt ꝛ q̄ſi lon
go hyemis tedio fatiga
te extenſis membris et
al̄ et excuſſis exuuijs multipli
ci exultacōne ī auras liberas ſpa
ciant̄. Hic maiſeſtiſſime poſt
finem mundi reſurrectōnis glo
ria denotatur. Eſtas enim qua
apes prodeunt tempus vltie re
ſurrectionis inſinuat q̄ ille bo
noꝝ aīe poſt diutie preſtolatio
nis tedia corporibus ſuis vnitis

deſiderant. Tunc ſcd̃m ꝓpheta
per euigilacionem ſonitus clã
goris et tube exuuijs carnis ex
cuſſis de puluere membra ſingu
la in locis debitis et motibus ꝓ
prijs redient ad compagẽ alaſ
qꝫ contemplacionis ſuper lati
tudinem celi non ĩ enigmate ſi
cut nunc. ſꝫ per ipſam ſpeciem
acutiſſime dilatabunt. Quod
yſayas ꝓpheta in magna cordis
exultacõe declarat dicẽs. Tũc
videbis inquit et afflues et mi
rabitur ⁊ dilatabitur cor tuum.
In quo vero ſtatu beatitudinis
bonorum caro reſurget. ꝓpheta
iob et caute nimium ⁊ plane de
ſcribit. Scio inquit ꝙ redẽptor
meus viuit et in nouiſſimo die
de terra ſurrecturꝰ ſũ et in carne
mea videbo deũ ſaluatorem me
um. quẽ viſurus ſum ego ipſe ⁊
oculi mei conſpecturi ſunt ⁊ nõ
alius. repoſita eſt hec ſpes mea
in ſinu meo. Quid ẽ aũt ꝙ i
textu multiplex exultacõ dicĩ
niſi q̃a ſancti s ĩ illa celeſti pr̃ia
diuerſoꝝ erit occaſio gaudioꝝ.
Fideli enĩ ſeruo teſte caſto i ſi
ne dicet. Intra ĩ gaudium dñi
tui. Quid ẽ aũt ĩtrare gaudiũ.
niſi ſicut piſcem aquã ſuper ſe
et infra et añ et retro a dextris
et a ſiniſtris occaſionẽ gaudij
et exultacionis habere. Gaudi
um ergo ſancti intrãt in eo ꝙ vi
dent iſta ſex. nõ vſus. Primo
ſupra deum. ſubtus contraria vi
cia. Ante ſacros cetus. retro pe
ricula luxus. Sanctos i dextra.
dãnatos parte ſiniſtra. Igitur
primo ſupra deum ſancti videt
⁊ de hoc ſpãle gaudiũ habebũt.
q̃a videbũt eum tãq̃ ſolũ dñm
ſupˀ ſe ad diſtictionẽ ⁊ cuaſionẽ
maloꝝ dñoꝝ quos oli in terra
perpeſſi ſunt. Quod yſayas ꝓ
pheta gratulabũdus oñdit. In
illa inq̃t die eternitatis ĩtellige
in curuabiẽ omnis altitudo vi
rorũ ⁊ exaltabiẽ dominus ſolꝰ.
et inde augmentũ gaudij ſcd̃m
iheronimũ. Ante cuius pedes i
quit horrendi ẽges nudato late
re palpitabunt. Et uõndum val
de eſt ꝙ beatiſſimũ et feliciſſi
mum eſt videre criſtũ in patria.
ſi tam dulce petro fuit cũ vide
re in terra vt tria optarꝫ ſꝫ fieri
tabernacula vbi nichil habeẽ niſi
miſeria. Verũtamen dulce et bo
nũ fuit faciem illius videre que
ẽſplenduit ſicut ſol adhuc ĩ car
ne paſſibilem. ſꝫ dulciſſimũ et
optimum erit videre illum ſup
celum clariſſimum per diuinita
tis gloriam immortalem. Hec
enim eſt vita eterna vt cognoſ
cant te ſolum deum ⁊ quem mi
ſiſti iheſũ criſtũ ſicut ipſe dicit.

¶ Audiui sup hoc q̃ddam dignissimũ relacõe ab ore beate memorie berthe nobilissie mulieris abbatisse mõsterij cisterciẽ. qđ iuxta isulã i flandria reclia toriũ nũcupaṫ. Hec cum adhuc esset in aquacia moiaḷ contigit vt sanctissimã quãdam ex sociabꝫ pro negocio quereret ꝛ in cõtemplacõeꝫ diuini vult⁹ raptaꝫ i ãgulo ecclesie solitariã inueit. Que vbi a facie illius velũ iciciẽ pecte dimouit vultus ei⁹ omni flamma radiãcius chorusca uit. Cuius fulgore subito ꝯuenis temẽitas repulsa fere exaĩmis cecidit resupina. Quid mir. legim⁹ q̄ facies moysi splẽdida facta sit ex illa enigmatica collocucione diuina et ideo tamẽ tes filij israhel i tabnacula diffugerunt. ¶ Sꝫ et illius memoãbiḷ ade cuius supra fecam⁹ mẽcionem postq̄ in visione cristi venerat instar lucidissimi speculi eius oculi micuerũt. ¶ Secũda occasio gaudij erit videre subt⁹ contrariã victa. hoc ẽ demones. q̃ nos olim in diuersis temptacionib⁹ afflixerunt. et hoc fuit signatum i libro iosue vbi q̃nq꞉ reges amorreoꝝ q̃ affligerẽt populũ dei cõprehensi sunt et vinctis manibꝫ et pedibꝫ ab omni populo viliter ꝯculcati. Et hoc signũ est atq꞉ figura q̄ aduersarij nostri demones nullam post illud extreme examin s iudiciũ potestatem temptãdi habebũt in sanctos. Et vide q̃nta ista occasio gaudij futurã sit. Legim⁹ in vitis patrũ q̄ q̃dam stimulatus in feinam tantum sensit itẽ rius libidis ĩcẽtiuũ vt digitis manuũ ꝯsumptis ad ignẽ exterius lesionem nõ sentiret. Quid mir. fortior ignis impegit ad fortem ꝛ iualuit. Leui aq̃ materiaḷ ignis extinguiṫ ꝫ tñ forti animo ignis luxurie triũphaṫ. ¶ Vidi fratrem ordinis p̄dicatorum q̃ de fratre adhuc viuẽte vt credo narrauit q̄ diu incentiuo libidis ĩpugnat⁹ cum vinci se penevideret dyabolo tñsuersaliter rep̃ sibi sucadit ꝛ testiculos et morte cũ maxio discrimine vix euasit. Nec hoc recito factũ approbans. ꝫ demonũ violẽciam multum mirans. ¶ Tercia occasio gaudij erit videre ante se sacros cet⁹ hoc ẽ angelos q̃ i mẽsa cristi añ conspectum eius in singuḷ officijs deuotissime ministrabũt. Et in signum hui⁹ regina saba i libro regum tercio dixisse legiṫ salomõi. Beati ꝑ ui tui ꝛ hij q̃ assistũt coram te omni tpe. Gaudebim⁹ tũc letissimis visionibꝫ angeloꝝ q̃ viuẽ

tibus nobis in omni ꝓfectu vir
tutis magnifice cōgaudebant.
Et nos itaqȝ multiplicibȝ adiu
torijs circumſtantes ↄtra demo
nes et diuerſa pericula tueban
tur noſqȝ frequēcius circūſeptos
ſua pñcia ſolabant̄. Et vt hoc
exēplo pateat euidēter q̄d ide ve
riſſima relacione didicim⁹ refera
mus. ¶ Elizabeth de gramont
apud niuellam in brabācie v̓go
deuotiſſima fuit. Hec autȝ ſocia
deuota et bona quā viuentez ad
huc et magiſtrā nūc duarū mili
um beghinarū prodere nolum⁹
de niuella in lalons ad duo fere
miliaria ꝑegrinabāt. ⁊ cōtigit eis
in via q̄ deuia ſūt ſecute. Paue
facte ergo ꝓpter ſiluā ꝓximam
flere ceperūt. q̄bȝ flentibȝ vehe
mēter ſubito iuuenis apparuit co
rā eis. Erāt aūt iuuenis vt michi
vna earūdēȝ narrauit crine caſ
po et croceo alba indut⁹ tunica
⁊ albo pariter collobio ſupdcō.
ſalutatis autē ill̄. ab eis quo p
gerēt inquiſiuit. Reſpondētib⁹
eis. in lalons ire vellem⁹. ſi viā
ſcirēȝ inq̄ũt. Sequimini me ſe
q̄mini. Illo igit̄ cū ſilēcio prece
dente ſequunt̄ et ille. Nec fuit
aliqua earū que aliq̄d loqui po
terat pre nimio gaudio l̄ ſtupo
re. At vbi ꝓperantes viderūt vil
lam ſubito in ictu oculi ductorē
iuuenē perdiderunt. Que mox
proſtrate in terram amare cepe
runt flere q̄ ductori tāto nichil
amplius ſunt locute. Ad cor au
tem poſt lacrimas redeūtes de
um magnifice collaudauerūt et
ſepius dulce factum ad memori
am reducentes exinde ſpūali
vita tali ſolacio ꝓfecerūt. ¶ Cō
ſimile ꝗppe duobȝ fratribus ordi
nis predicatorum vt per fratrē
heinricum de colonia predicatōe
elegantiſſimum inter fratres i
dubitabili relacōe didicim⁹. Cō
tigit in partes galliarū illo or
dine nouiter inchoato q̄ dictibȝ
duob⁹ frībȝ predicatorib⁹ ieiu
niorȝ tpe an̄ paſcha cū iā iſtarȝ
temp⁹ prandij hora nona ⁊ ſcīū
quererēt q̄s fidelium eos ad refe
ctionē reciperȝ in terra rara hoi
bus et ignota. ſubito affuit iuꝑ
eos vir elegantis forme ⁊ habi
tus peregrini dicēs. Quid ↄfer
tis inter vos fr̄es mei. Ill̄ aūt
verecūdātibȝ dicere q̄d dixiſſēt
ait eis. Nobice fidei de hoc in
ter vos dubij q̄rebatis q̄s vos ad
refectionē caperȝ i terra rara
hoibȝ ⁊ ignota. Xp̄o credite ve
ritati q̄ non heſitātibȝ et i ſe cō
fidētibus ꝓmiſit dicēs. pmū
q̄rite regnū dei ⁊ hec oīa adici
entur vobis. Credidiſtis i hoc
criſto vt temporalia iſta ꝑ illo

dimitteretis ꝯ paupertate regnū
ſeduli querere et nunc de criſto
diffidītis vt vos ſine refectōe di
mittat et non q̄̄i filios paſcat.
Et hoc vobꝰ ſignū. tn̄ſibitis cā
pum iſtū et in valle quadā villā
paruulā iuenietis. illic ītretis
eccleſiā īuitabit vos preſbiter
affectu magno ſupueīet miles
q̄ vos violenter auferꝫ ſacdoti.
Et cū vos deducet pſona loci q̄
alter patronꝰ dicatꝰ maxīs pre
cibus optinebit vos a milite et
ambos inuitatores veſtros mili
tem ſcilicꝫ et preſbiteꝝ vobiſcū
largiſſimis feraclꝰ repabit. Cō
fidite ergo in deum et frēs ordi
nis veſtri exēplo iſto cōſidere fa
ciatis. Hec vt dixit repente diſ
paruit. Illi aūt per ordinē vt
eis predixerat omnia repperērt
et reūtētes pariſius dicto fratri
heinrico de colonia et fratribus
q̄buſdam alijs q̄ ſibi occurrerant
retulerūt. Et nōndū ꝙ non ſo
lū criſtꝰ ſꝫ nobꝭ ī menſa eiꝰ āgeli
miniſtrabūt. Vnde ipſe criſtꝰ ſu
os ꝯfortās dixit. Ecce ego diſ
pono vobꝭ ſicut diſpoſuit michi
pater meus regnū vt edatis et
bibatis ſupra menſam meā in
regno meo. ¶ Quarta occaſio
gaudij erit videre et retro piaī
la luxus q̄ ſup ſanctis dum ad
huc viuerēt in timore fuerunt.
Vn̄ beatiſſimꝰ auguſtinꝰ ī libro.
xix. de ciuitate dei dixit. Cū
diu vicijs ꝯpugnamꝰ plena pax
non eſt q̄a illa que reſiſtunt pi
ciloſo debellantꝰ prelio. ꝯ illa q̄
victa ſunt nōdū ſecuro triūphā
tur ocio ſꝫ adhuc ſollicito ꝓmū
tur imperio. In illa ergo ex ſur
rectōis gloria dicere cōfidenter
poterimꝰ. laq̄us cōtritꝰ ē ꝯ nos
liberāti ſumꝰ. Et yſayas. In illa
inq̄t die precipitabit dn̄s mor
tem in ſempiternū. ¶ Quinta
occaſio gaudij ē videre ſanctos
in dextera q̄bꝫ dicetꝰ venite vos
benedicti patris mei. Magnum
enim erit gaudiū habere ſocieta
tem cū matre criſti patriarchis ꝯ
apoſtolꝰ quoꝝ ſola etiam hic au
dita memoria cor exultacōne iā
repletꝰ. Si ergo hꝫ dici poteſt.
Ecce q̄̄ bonū. ꝛc̄. vbi tn̄ boni p
mixti ſunt peſſimis. q̄d erit ibi
vbi nullus deerit bonꝰ nullꝰ per
mixtꝰ malus. Quid aūt ſuper
hoc cuidam nobiliſſimo gētili
tpe noſtro dominꝰ omnipotens
oſtendere dignatꝰ eſt referamꝰ.
Cū anno ab īcarnacōe dn̄i. M.
cc. lx. deuotiſſimꝰ rex francorū
beatꝰ ludowicus cum fratribꝰ ſu
is roberto cōite attrebacenſiū.
et alfonſo cōite pictauēſiū ꝯ ka
rolo cōite āde gauēſiū in ſancte
terre ſubſidiū tranſfretaret et

damiatam ciuitatem egipti no
biliſſimam optineret audiuit q
rex tartaroꝝ matreꝫ criſtianaꝫ
hēret ⁊ licꝫ filiꝰ gētil eſſꝫ caſti
ane tamen fidei diligeret ſecta
tores. Pater enim eius regem
indie criſtianū occiderāt ⁊ filiā
eius duxerāt vxorem. Sperans
ergo pius rex francie q regem
tartarorum tam matris aut aui
gratia mouere poſſet ad criſti
ane fidei pietatem. miſit ad illū
duos frēs minores p quos miſit
eidem capellam ex biſſo inſtar
tentorij ⁊ omnia vtenſilia illius
aurea quibus altari neceſſaria
inferrentur cum alijs encenijs
precioſis. qui multas terras ⁊ ma
ria pagantes venerūt ad illum
et ab illo ſolemniter ſunt recep
ti. Fuerunt autē apud illum mlᵗ
to tēpore ſꝫ in conūſione regis
nichil penitus profecerūt. Vide
runt autem ibidem in exercitu
virum nobilem regis ſcilicet cō
ſobrinum de quo talia ferebāt.
¶ Cum idem nobilis adhuc gē
til febre acutiſſima laborarꝫ et
materia ad cerebꝝ aſcēdēte ī fu
riā raptꝰ ⁊ dormiētibꝰ oībꝰ qui
circa illū erāt aufugit nudꝰ ⁊ tri
bꝰ diebꝰ et tribꝰ noctibꝰ p here
mū vaſtiſſimā aberrauit. Ter
cia igiẗ nocte digeſta materia
cœtrauit ⁊ ad ſe rēdijt ꝯpos mē
tis q̄ in tenebris horrens ſolitu
dinē q̄d faceret q̄ ſe verteret neſci
ebat. Ecceqꝫ poſt inſtans modi
cū diſcuſſis tenebris vidit ī mō
tis cacumine ingens lumē. Rep
tans ergo manibus et pedibus
aſcendit ī mōteꝫ et ecce ſup oēꝫ
ſol fulgorem regem ammirabilē
vidit in throno aureo reſidentē
et ad eius dexteram reginam in
cōparabili decore fulgenteꝫ. Vidꝫ
mixtim ſeniores et iuuenes in
thronis aureis aſſidētes mini
ſtros ex omni parte vultibus ſi
dereis rutilantes. Hec vt vidit
gentil ſuper id quod credi po
teſt obſtupuit. Nec mora. vnꝰ
miniſtrorum a rege miſſus cuꝫ
veſtibus nudum induit ⁊ ad re
gem duxit. Cui rex. Nichil ait
in rebus humanis ſimile quib
vidiſti. Et ille. nichil inquit do
mine. Et rex ad eum. Ego ſum ī
q̄t xp̄ianoꝝ deꝰ rex et dn̄s ſem
piternꝰ. Tu autē redibis ad po
pulū tuū ⁊ parēs inuenies ī gente
vngarica q̄ īmixta ē gēti tue du
os p̄ſbiteros xp̄ianos tal hītꝰ
⁊ tal forme a q̄bꝰ erudieris ad
normam fidei criſtiane. Hec vt
audiuit gētil rēnuit honoꝝ ſoci
etate fruſtrari. Et mox ad eum
rex. Impoſſibile ē inquit taleꝫ
te remanere nobiſcum. ſed ſi
criſtianorum fidem ſuſceperis

vt precepi ſocietate iſta iocūdiſ
ſima perfruens. Hoc dicto mi
les ſedens in equo albo ſuſcepit
illum ⁊ in exercitu tartaroꝝ po
pulo mirāte eduxit. fuitq; apd
illum dieb⁹ tribus ⁊ poſt repen
te diſparuit. Nobilſ aūt vt iuſ
ſus erat preſbiteros queſiuit ⁊
inuenit ⁊ erudiţus ad fidem cū
multis militibus tartaroꝝ ſacꝫ
baptiſma ſuſcepit ⁊ xpiane po
ſtmoduꝫ ac ſancte vixit. Veſtes
aūt quas vt diximꝰ nudus acce
perat precipui coloris atꝫ molli
ciei. opus vero earum plumariū
ideſt ex acu factum adūtr pote
rat nec textrinum. ſꝫ ſuper ōne
artificium hominis diuina v̄tu
te ɔceſſum. Dictum igiť virum
fratres miſſi a rege frāce ſepe
viderūt ⁊ poſtea reūſi in galliā
frāibus rem geſtā vt narrauimꝰ
retulerunt ⁊ poſt vt ab vno fra
tre pcepi moꝝ memorie et lr̄is
ɔmendaui. De hac ſocietate
glorioſiſſimꝰ pr̄ augꝰ. i libro de
ciuitate dei elegantiſſime dicit.
Hoc illa btā ⁊ glorioſa ciuitas in
ſe magnum habebit bonum ꝙnl
li ſupiori nullus inferior inuide
bit. ſꝫ ſicut nec in corpore vult
oculus eſſe quo digitus eſt nec
pes quo oculus cum mēbꝝ vtrū
q; ɔtineat carnis pacata ɔpa
go. ſic erit pacatiſſimo concor
die vinculo ei q̄ maius bonū ac
cepit obſtrictus vt ſufficiat ſibi
donum qd̄ alio minꝰ accepit. et
nolit āplius. vbi ioſeph iubila
biť cū frāibus ſuis. Sexta ⁊ vl
tima occaſio gaudij erit vide re
dānatos a parte ſiniſtra. q̄bus
ſcilicet poſitis a ſiniſtris erit di
cturus x̄c. Ite maledicti in ignē
eternum. De hijs ſm̄ ꝓphetā
letabiť iuſtꝰ cū viderit vindictā.
Et yſaias i perſona xp̄i. Ingredi
entur ſupple ſancti et videbunt
cadauera mortuoꝝ q̄ preuarica
ti ſunt in me. vſq; ad ſacietatē
oīs carnis. Mirari aūt nōnulli
ſolēt ſimplicium ꝙ ſancti in ex
tremo iudicio parētum ⁊ aīcoꝝ
ſuoꝝ viſa dānacōne nullatenus
turbabunť. ſꝫ ſtultam hanc ad
miracōnem oīs fidelſ animꝰ exu
tabit q̄ ſanctos perpetua exul
tacōne firmatos turbari vl dole
re poſſe non ābigit. Si enim a
perfecto quolibet in pn̄ti req̄riť
vt ſine iuſticie concors in omni
bus vniať. quid mira ſi de ſan
cto iā glorificato crediť ꝙ viſo
quolibet triſtiſſimo in terris nis
non triſtetur. Sup hoc aūt
q̄d olim audierim a venerabili ⁊
deo digno magiſtro Johe quon
dam leodieñ. decano. ſꝫ poſtmo
dum de oignies regulari canoi
co cuiꝰ ſuperius mēcōnē fecimꝰ

ad inſtructionē legenciū refera
mus. Dixit enim michi q̧ hoc
ipſum qđ narrare intendo ab ore
beate marie de oignies ſupra mo
dum miratus audiuit. Hec illa
beatiſſima mulier cuius vitam
venerabilis iacobus achonenſis
quondam epiſcopus poſtea ro
mane curie cardinalis diſcreto
ſermone conſcripſit. Hec ergo
animabus valde compaciens q̄
in purgatorio torq̄bant̄ ſuper
aīa q̄z matris ſue defuncte ſolli
citabat̄ in ſpū ſ; hoc a carne vt
iam patebit. Hanc itaq; ꝓpter
elemoſinas et honeſte vite mo
dū quo inter mūdanos ipſa q̄z
mundana vixerāt ſperābat q̄dem
poſſe ſaluari ſic tamē quaſi per
ignē. Super hoc tñ dubio cum
ipſa timeret q̄a iudicia dñi abiſ
ſus multa rogauit dñm vt eam
certā reddere digñret. Cūq; mł
tas in hoc lacrimas fūderet ac
cidit die quadā vt ad miſſam
in eccleſia iux̄ altare q̄ſi ad pe
des dñi maria ſederet ⁊ ipſa hor
rore concuſſa videret ꝓpe ſe ſpm̄
tenebroſū aſtare. q̄ mox ſigno
crucis timore fugato audacter
quis eſſet īterrogat. Et ſpūs.
Ego ſū īq̄t mater tua. Cui illa.
q̄uo inq̄t tibi eſt mater. Tūc
illa male inq̄t. Nichil me tue
iuuare potuerūt preces cū me q̄

dem damnatam perpetuo infer
ni clauſtra detineāt. Hec filia
elato gemitu heu inquit mater
q̄ cauſa damnacionis tue. Cui il
la enutrita inquit fui ⁊ vixi in
hijs que per īiuſta mercimonia
et vſuras acquiſita fuerunt ⁊ cō
ſcia michi mali non ablata re
ſtitui. Nō curaui aut aduertere
nolui q̄d contra deum ī meo ho
ſpicio et m̄ a ſubditis ageret̄.
ſ; tortuoſas mundi vias ingreſ
ſa īdignum miſera iudicaui pro
genitorū meorum veſtigia decli
nare. Spreui argumentum me ſu
per hijs ⁊ alijs malis meis. nec
in vllo penitui ⁊ ideo infructuo
ſam vitam morte commutans a fu
tura ſeculi vita deperij. Hec di
cens mater repente diſparuit.
Ancilla vero criſti conſiderans p
ordinē oīb; etiam ī matre dānata
iuſtum dei iudicium benedixit
nec fleuit amplius ꝑpetue mor
ti traditam per quam carnis i
icia ſumpſerāt. q̄a racio intellectū
alis anime quam ſolus creauit
omnipotēs iudicio vniuerſorū deo
ſubdita concordabat. Iſte ergo
apes future btītudīs ſūt q̄ ſex tu
plici exultacōe ſupius iferius ā
terius poſterius a dextris etiā
⁊ a ſiniſtris dñi ſui gaudiū itro
ibūt ⁊ ſic ī auras liberas ſpacia
būt. Hec ſūt illa q̄ vexāt apes

ſupple i pñti vita Et pñt h̄ diū ſe temptacões ⁊ ludificacões demonum aſſignati • Non enim ſemper vnum modum decipiedi hoīes habent demonia. Sed q̄a meõria ſagacitate ⁊ īgenio pre omnib⁹ mortlibus pollent defacili videre pñt q̄s modus ſit in decipiendo habilior• Sunt aūt quinq; modi ſm q̄ in textu oñ detari poteſt•

¶ De temptacõne dyaboli trāſfigurantis ſe in angelum lucis • Capitulū•liiij

Irundines et alie aues depopulantur eaſdem• Per irūdines et alias aues illi q̄dē demones deſignātur q̄ ſe tranſfigurant in āgelū lucis vt q̄ alias eſſent hōibus horrori pariter et timori ſpecie btītudinis ⁊ deitatis aſſumpta in nullo ſuſpecti ſimplicibus habeantur• Queadmodū aūt trāſfigurant ſe in angelum lucis• q̄a hoc frequenter legit̄ narracõez in hac parte ſuſpēdo• referamq; quiddam cunctis inauditum q̄ ſuperbiſſime ipſa diuiniſſima ac angel̄ reuerentiſſima ſacmēta dyabol⁹ auſus ſit ſimulare• Non tñ lectorem tedeat ſi facta mirabiliſſima ac terribilia referam que nr̄e pſecucõnis articulum preceſſerūt • ¶ Me in epiſcopatu cameracēſi• in brabācie partibus tūc manente cum in illa domīnice paſſionis ſexta feria añ paſcha cōfeſſionem audiens ī eccleſia reſiderem aduenit puer ānorum fere• xv• m̄ cum dolore mirabili pcidēs añ pedes q̄ dixit• Miſerere m̄ dñe miſerē q̄a m̄ terribile q̄d accidit in iſta die• Obſtupefactus ergo q̄d tā horrendū tali puero contigiſſet hortabar etiā; ipſum cum lacrimis vt audacter ediceret; q̄d hoc eſſet• Heu inq̄t dñe ſedebam ī campo cum ſocijs iux̄ oues meī di haſtulā; ad ſagittam faciendam ⁊ ecce haſtula ſine vllo mō vulnere vl̄ leſione ſanguine tincta eſt ⁊ reſperſa• Hoc cū audiſſem mirat⁹ ſū ⁊ gauiſus q̄ puero nichil g̃ui⁹ accidiſſet• eſſe tñ futuri ſignum īfortunij mox aduerti• Confortatum ergo āmoītum ⁊ abſolutū puerum dereliq̄• Nec vix dierum ſeptem ſpaciū ītreceſſit cum ecce materfamilias eiuſdem pueri puerum nūciat grauiter infirmari et meū; aduentū cum lacrimis poſtulare• Nec mora• ſurrexi et veni ad puerum cōfeſſus eſt peccatum ī tali etate grauiſſimum quod ei feria ſexta poſt diem paſche cōtigeāt• et adiūxit hui⁹ inq̄t ſceleris horrore cōtabui et ſtatim

elangui. Nocte ergo media cū
ſolus iacerē ī lāulo michi viſus
ſum mori et ecce viri turpiſſimi
meam aīam rapientes per vallē
fumo teterrimam ꝛ longiſſimā
portauerūt. ꝛ puteū altiſſimum
flammeis coloribus eſtuantem
quaſi molam glaciei frigentē
in ignibus proiecerunt. Nota
lector mirābilem ꝯparacōem a ta
li puero vt in xp̄s teſtis ſit ēci
tatā. Cūqꝫ ibidē miris incēdijs
cruciarer ecce vocem audiui q̄ſi
dicerēt. Parcatis puero parca
tis etati. ſubito ereptus ſū ꝛ rēſti
tut⁹ vite oculos aūt ſtatī apiēs
vidi mire pulchritudīs dominā
aſtātem m̄ ꝛ dicētem. Ne timeas
fili care doluiſti ꝛ vitam ꝯſeq̄ris
At te nūc cum ꝯfeſſero dyabolus
veniet ī ſpecie ſacdotis ne credas
ſꝫ manda illū cui ꝯfeſſus es an-
paſcha. Hec dicens diſparuit ꝛ
ſubito aſtitit m̄ quaſi vir rūerē
dus in ſpecie ſacerdotis alba in
dutus ꝛ caſula et velut nix can
dida pixide preferens ſacramē
ta. Me ergo ad confeſſionem ꝛ
ſacramentorum ſumpcōnem re
fidens hortabatur. cui cum ſigno
crucis dicius ēluctarer et ille
nichilominus a remotis tamen
ficta ingereret ſacramenta tādē
poſt longum agonem beatā ma
riam virginem inuocaui et mox
ſeductor ille diſparuit et me pe
tēre materfamilias vos māda
uit. Hec vt audiui ſupra modū
mirātus ſum ꝛ audaciam ꝛ p̄ſūp
cionem dyaboli qui fictione ſua
temere temptauit viuifica ſacra
mēta. Credo g° ꝛ cert⁹ ſū q̄a pu
er nī fuiſſet a glorioſa criſti ma
tre ꝛ vgīe premunit⁹ accepiſſet
quidē figmenta dyaboli ꝛ p hec
ad minus contaminatum corp⁹
poſſidens intrciſſet. Glorifica
ui ergo dn̄m ꝛ multipliciter bn̄
dixi q̄a tali puero intelligenciā
ꝛ ꝯſtāciā dedit ꝛ per eū ꝛ in eo
ſue benignitatis et ammiracōis
opa ꝯfirmauit. Juſſi g° mox p
rochianū ei⁹ p̄ſbitꝛ accerſiri
ꝛ eū ſacrmētis ſalutarib⁹ p̄muni
ri. ſicqꝫ die tercia ab hac vita mi
grauit ꝛ ꝯſūmat⁹ in breui tpa pi
culoſa cōpleuit. ¶ Poteſt ꝛ ali
ud tēptacōnū gen⁹ prudimū q̄ꝛ
ſtercore tobias cecatus vel alia
rum auium vexacio deſignare
vt ſub virtutum ſpecie viciorum
mēbris inuoluantur. Verbi cau
ſa. Captat quis diues fieri ꝛ cō
gregare diuicias vt in fine con
ſtruat vberius teſtamentū fa
ciatqꝫ heredē criſtum qui copi
arum ſuarum derelīqt vl dn̄os
terre vl pntes ā clienticulos ſu
os vl raptores quoſlibet neq̄ſſi
mos poſſeſſores. Hoc maxie ī

clericus vidimꝰ quoꝝ cum bona
pauperū eſſe deberēt et que eis
omni die ſupfluūt non ī marſu
biis vel in archa ſ3 īdigo ori fa
melici et ventrib3 eſurientiū de
berent libeāliter erogare. ¶ Au
diuimꝰ de venerabili gwilhelmo
nato aluernie piſienſi epiſcopo
cui cum nūciaretur ꝙ canoīcus
eccleſie piſienſ ītestatꝰ deceſſiſ
ſet et ipſe de iure canonico ī tri
bus milib3 marcharū ſuccedere
deberet eidem comploſis maib3
rīdit. Abſit hoc a me. ſ3 heu mi
ſero pecunia ſua ſecū ſit ī perdi
cionem. Et hec dicens precepit
pecuniam in vſus pauperū ero
gari. bn̄ et digne dixit ⁊ fecit.

Qz dyabolꝰ faciliter temptat de
ditos vicio gule. Capitulū. lv.

Inſidiant̄ ⁊ hiis ſupple
apib3 aquantib3 rane.
hoc ē ad aquā bibenti
b3. Nullꝰ enī decipiendi efficacie
de dyabolo locus eſt ꝙ̄ cum fide
les ſuper cibos et potꝰ īmodera
cius ſe effūdūt et tūc ad verboꝝ
inepcias protracti facilius. non
ſolū iania ſ3 etiam ad ꝓphana
deliramēta procedunt. Hic iob
timens filiis ſuis veſcentib3 ⁊ bi
bentibꝰ vinū mittebat ⁊ ſancti
ficabat eos offerebatq3 holocau
ſta p ſingulos ne forte inq̄t bn̄
dixerūt. id eſt maledixerūt domi
no in cordib3 ſuis. Et hoc idē
naturāliter prodere et ſigre vide
tur in ebrioſ lingue titubantis
lubricitas poſt nimie potacōis
exceſſum. Quid aūt hic geſtū
ſit cōgrue ⁊ oportuniſſie videa
mus. ¶ Ingluuiei iuramentis
et maledictionibus in loquen
do gallia pre ceteris fere terris
ſtudet auidius. In hac vt a fra
tre ordinis predicatorū audiui
accidit qd ſubiūgo. Sedebant
q̄dam viri honeſti quātu3 ad ſe
culum in taberna ⁊ bibebāt. Et
cum īcaluiſſent mero ceperūt
conferre de diuerſ adīuicem. et
inuectus eſt ſmo q̄d futurum ſit
poſt hāc vitam. Tunc vnus va
niſſime inq̄t a clericis iſtis de
cipimur q̄ dicūt aīas ſine corpo
rib3 viuere poſt ruinam. Hoc di
cto in riſum omnib3 concitatis ad
uenit homo ſtatuā fortis ⁊ mag
nus et reſidens cum ill̄ vinū po
ſtulat. bibit. q̄rit q̄s ſit ſermo
īter eos. De aīab3 inq̄t ille q̄ ſu
pra. Si q̄s eſſ3 q̄ meā vell3 eme
re foro optimo dare eam. et de
precio eius in cōi oib3 ad biben
dum. Tunc cachinantibꝰ ille q̄
ſupueneāt. talem inq̄t mercato
rem quero. Paratꝰ ſum eā eme
re. dicito quanti dabis. Et ille

elato vultu. tanti inq̄t. Hor cõ
uenientibus eis in precio ſoluit
emptor ſtatī pecuniā ꝛ letātibꝫ
omnibꝰ biberūt pleno calice nō
curante ad primū illo ꝙ animā
vendidiſſet. Veſpere aūt facto
tempus eſt inq̄t emptor vt q̄ſqꝫ
nēm ad ꝓpa reuertat̄. vos tn̄ an̄
q̄ ſeparemur date iudiciū. ſi q̄s
equū emeret capiſtro vinculo alli
gatū. nūquid cū eq̄ in ius emen
tis cedet et capiſtrū. Cui oēs pi
ter reſponderūt vtiqꝫ cederet.
Nec mora. venditorē q̄ſtionis
et r̄ſpōſionis horrore tremētē ꝫ
emptor cū aīa et corpore vidē ti
bꝰ oībꝫ ſurſū leuauit in aera ꝛ ſe
cū vt certū ē ad inferna ꝓtrax
it. dyabolus enī erāt in hoīs ſpe
cie. Quis enī alius ſe aīarū di
ceret mercatorē n̄ ille in cuiꝰ figurā
oli ad abraham dictum eſt. da
michi animas. cetera tolle tibi.

De demonibus aerem perturbantibꝫ. Capi. lvi.

Veſpe pſequūt̄ eas et in
pugnāt eas odio naturā
li. Veſparū q̄ꝫ gn̄i tātū
vermiū ſpecies adiūgūt̄. blacte
ſcrabones atqꝫ ſtupeſtres. ꝛ hijs
q̄tuor demoniorū ſpecies figuān
tur. Veſpe q̄ iracūde ſūt ꝛ hoīes
acutiſſime pūgūt ſtercpetuqꝫ tu
bali p aera circuīt deōnes illos
ſignt. q̄a vltione pmittente di
uina tempeſtatibꝫ aeris ꝛ toni
truis ſe immiſcent. ꝛ i hijs terrēt
homines dampnificāt ꝛ occidūt.
Et de hijs tribꝫ exempla pona
mus. In theutonia circa anū
dn̄i. M. cc. lvi. tātos ventorum
choruſcacōnū tonitruoꝝ ꝛ grādi
nū fragores inualeſcere vidimꝰ
vt homines p ciuitates q̄i amē
tes incederēt et imminere diē iudi
cij formidarēt. Circa treuerī vi
neas demolitas perijſſe ſiluas et
arbores antiq̄ſſimas funditus
euerſas inſpeximus ꝛ excelſoꝝ
edificiorū faſtigia corruiſſe. Fu
erunt qui dicerent demones ſe
vidiſſe quaſi beſtias diuerſas
in aere ſibi inuicem exvenias cō
trarijs occurriſſe. Hoc de ter
roribus. In prouincia ꝓuincie
apud lemonicas tpe etatis nr̄e
priore fratꝝ predicatoꝝ eiuſdē
ciuitatis narrante didicimꝰ tā
te magnitudis grandines cecī
diſſe vt in vrbibꝫ villis atqꝫ cā
peſtribꝫ tecta frangerent. deō
lirent vinee. fruges redigeren
tur i paleas. hoīes extra tecta.
volucres in agris ꝛ pecora neca
rentur. Qualiter hijs ſe immiſcu
erūt ſathanas breuiter audia
mꝰ. Vineaꝝ cuſtos ſub tugurio
in campeſtribus imminentibus
tēpeſtatibꝫ latitabat ꝛ audiuit

clamantium voces ī aere· Caue
caue· ⁊ alius rn̄debat· Quid ca
uebo· et primus· Vineam petri
richardi ne leſeris· Sopita er
go poſtmodum tempeſtate ſola
vinea petri richardi īmunis ē
reperta a leſuā· Erāt aūt petrꝰ
richardꝰ ſic enim binomius di
cebatᷣ vſuārius peſſimꝰ ⁊ obnox
ius mulcas malꝭ· Ex quo cōſide
randum eſt ꝙ in cōitatu ſpūum
nephandoꝝ aīcos ymmo pocius
īimicos vt ſanius loquar demo
nes habuiſſet q̄ ei bona ſua ⁊ ſi
ad vite ſolaciū tn̄ ad perpetue
dānacōis cumulū ꝯſeruaſſet et
hoc qn̄tum ad dāna· Ad occiſio
nē vero hominū qualiter ꝑmit
tente deo cooperāt demones au
diamꝰ ¶ In marchia flandrie
atq; brabancie villa populoſiſſi
ma eſt ſita in qua dedicacio cele
brata multos ad ſpectaculū trax
erat ⁊ ad luſum· Inter quos vt
a magiſtro gwilhelmo bono et
lr̄ato preſbitero ⁊ de eiſdē ꝑtib;
nato percepimꝰ· q̄dā tubicina
erat q̄ corizantes iuuenes ⁊ pu
ellas ſaltacōnibꝰ et geſticulacōi
bus ſuis ad carmina obſcena ⁊
turpia concitabat· Hic celo nubi
bꝰ circa veſperas obſcurato q̄z ad
ꝓpria redierēt· ſolo aūt tubicine
nondum luſibus ſaciato per vi
am ad ſolita remeante ⁊ canēte
tibia ac ſaltante ⁊ poſtea eorum
ſonitibus turpiter īſonāte duo
pueri paſtores vbi coruſcacōes
⁊ tonitrua īminere viderūt ad
dumeta fugerūt et eis videnti
bus in tubicinem fulmē cecidit
⁊ extinxit ⁊ eiꝰ brachiū amputa
uit· Nec mora· viderūt ꝙ duo
nigerrimi canes ex inſperato ve
nerunt· ⁊ inter ſe pendulum ex
tincti brachium deportarunt et
cadauer mortui ad ꝓpria detule
runt· Mane aūt dicere preſbi
tero q̄a in atrio fidelium ſepeli
endꝰ non eſſet quē in ludis tur
pibus tā notabiliter tonitruū oc
cidiſſet· Riſerunt aīa· ⁊ ſi exti
ctꝰ tonitruo tn̄ ad dedicacōnē
eccleſie ꝑegrinus cum alijs cc
curriſſet· Permiſit ergo preſ
biter ⁊ ſi dolens vt ī atrio ſit ſe
pultus· Et vide rectitudinem diui
iudicij· Mane facto ſepulchrū
patens inuentū ē et loculus in
quo iacuerat vacuus ⁊ eiectus·
Cadauer vero vt optime credi po
teſt ſicut ⁊ eius brachiū a demo
nibꝰ aſportatum· Nō ergo le
ctor q̄a tali vindicta digni ſunt
⁊ ſi eos parcēte deo tales caſus
ſemꝑ non puniant q̄ turpibus
ludis ⁊ cantibus ſacra fidelium
atria ⁊ eccleſiam inhonorant·
¶ Decīda ſpecies veſparum eſt
blacta· de q̄bus liber in natura

rerũ dicat ꝙ lucifuga ẽ ⁊ ĩ tene
bris ambulat. Hoc verme demo
nia ſignãtur q̃ nocte hominibus
apparent in ſomnis ⁊ eos viſio
nib; fantaſmaticis polluũt ⁊ il
ludũt. De hoc quiddã ĩ dialo
ſũ me legiſſe memini. Cum q̃
dam monachus ad obſeſſum ener
gumenũ acceſſiſſet circũſtante
populo multo eũ cũ irriſiõe mor
daci demoniũ inclamauit. Eya
frater eya nũq̃d pulchrã tibi in
hac nocte mulierẽ in ſomnis ad
duxi. Quippe vt poſt ꝯfuſionẽ
monachus retulit ĩ ſomnis polu
tus fuerat illa nocte et non con
feſſus fuit. Sz et in nocte q̃daꝫ
demonia virtutem nocẽdi ⁊ appa
rẽdi accipiũt quã lucẽte die ha
bere nõ pñt. ⁊ hoc ad fidẽ fideli
um roborandã. facilius eñ ho
mo nocte ꝙ die terret̃. Nichil
eñ dyabolus ſicut dicit beatus
aug⁹. vel nocte vel die poteſt ñ
pmiſſus. Et vide ꝙ pulchro ⁊
euidenti exemplo. ¶ Vidim⁹ in
villa niuelle vginem deo dignã
de qua rẽciſſime narrabat̃. Hor
tatis parentib; in domo frãs mi
litis relicta eſt ꝓ ciſtercieñ. ordi
ne diu laborans nec ad effectũ
perducere valens fortiter ĩ ani
mo ſtatuit ſcdm poſſe ſuũ etiã
in ſeculo ordinem obſeruare. In
ceſſit ergo ſine lineis. obſerua
uit ieiunia ſilenciũ tenuit. caru
it carnib;. hora matutinaꝝ ſur
rexit. eccleſiam intrauit. horas
regulares exſoluit. Contigit au
tem vt ea ignorante mortuũ cu
iuſdam defuncti corpus veſpere
ad eccleſiam deferretur ⁊ ſolum
in feretro relinqueret̃. Surgẽs
ergo media nocte vgo quã dixi
mus intrauit eccleſiam. inuenit
q̃dem mortuum ſz paruũ ã nichil
timuit. reſedit. horas incepit.
Hoc vt vidit dyabolus inuidit
et corpus mortuum intrans locu
lum primo mouit. Virgo igitur
ꝯſignãs ſe cõſtanter ait ⁊ incla
mat dyabolo. q̃eſce miſerrime
q̃eſce quia nichil potes cõtra
me. Et mox dyabol⁹ ſurgẽs cuꝫ
corpore. vere inq̃t nũc potero cõ
tra te et meas iniurias a te paſ
ſas frequẽter vindicabo. Hoc vt
illa vidit interrito corde baculũ
cũ ſupra cruce ãbab⁹ maĩb; rapu
it ⁊ ĩ capite mortuũ feriẽs ad ter
ram ꝓiecit et ſic fideli audacia
demonem effugauit. Diu ergo
virgo caſti cũ magna ãguſtia
laborauit vt cadauer deiectũ in
feretro relocaret̃ ſz fruſtra q̃a
non potuit. Veniens autẽ ma
ne preſbiter cum cuſtode mirat̃
deiectum corpus ⁊ vulneratũ in
capite q̃rit quid actũ ſit. Fatet̃
vgo cũ lacrimis rogat obnixius

ēleuata corp9. Negat ille dicēs
viſurū pocius populum et ꝑ ge
ſtam rem excitādū in laudē xpi.
Hor turbata v̇go vbi preſbite
rum inuicibilē et inexorabilē vi
dit vanā nimiꝫ gloriā ⁊ erubeſ
cenciā ē formidans. domū frēs
cognacōnem et patriā dereliq̄t
et nūq̄ꝫ ad eam poſtea redijt. ſꝫ
vſqꝫ ad mortem ī inuella ꝑman
ſit. ¶ Tercia ſpecies reſpatum
ſūt ſcrabones et vt dicit liber de
natuā rerū. ſcrabonū fet9 ineq̄l
et barbatus eſt. alius in aq̄ na
tat alius ſup terrā repit ali9 in
terra manꝫ atqꝫ alius ī aera vo
lat ⁊ in hijs omnib9 multiplici
tas demonū ꝯpatur. Sūt enim
demones q̄ in aq̄s manēt ⁊ hos
poete neptunos vocant. Alij ſup
terram ⁊ hos īcubos. Alij in ter
ra ſicut in ſpelūcis mōcium. Alij
in ſiluis et hos duſios vocat au
guſtin9. Alij ī aera et hos ſpūa
lia neq̄cie in celeſtib9 apoſtol9
vocat. De hijs q̄tuor ī ſuis locis
habēt dn̄iū ꝑmittēte tn̄ illo q̄
omnia ī numero pōdere ⁊ mēſurā
diſpoīt. Nō n̄ ſingulariter nep
tunus ponit̄ ab ariſtotile licet
neptūos pluraliter ſꝫ pōm9 De
neptūoꝝ factis ridiculoſa ⁊ mag
na mirabilia referūt̄ et certa fi
des eſt q̄ frequēter audiūt̄ ab
hominibꝫ ⁊ vident̄. raros tamē

noſtris temporibꝫ poſtq̄ꝫ fides
cepit enucleacius predicari.
¶ Narrauit michi vir bon9 et
ſanctus et ſacerdos ⁊ frater or
dinis predicatorū nobiliſſima
ducum proſapia oriūdus de gē
tibus comanoꝝ. Hic ad fidē cri
ſti conuſus fuit illo tp̄e quo gēs
ipſa comana perciuſſa effugata
eſt a populo tartarorū. Hic pu
er adhuc gētil. vt referebat m̄
annorū fere ſeptem cū ſororib9
ſuis ⁊ puell' alijs in ripa flumi
nis iocabat̄ ⁊ ſubito inter ludē
dum de aqua egreſſus q̄ꝫ vir te
terrimus et piloſus ludētes iua
ſit dicēs. q̄d me inq̄natis o pu
eri. Cunctis ergo fugiētibꝫ di
ctum puerū fugam ceteris tar
diorem facientē in dorſo claua
percuſſit ⁊ mox occidit et regreſ
ſus in aquā ſaltauit. Sorores
autem mortuum puerū rapien
tes ad tabernaculū detulerunt
nondum enim comani domibus
vtebant̄. Aggregatis ergo pa
rentib9 fit pro puero planctus.
ſꝫ ante mediam noctē cum ml'
ta ſuorum leticia mortuo reſtitu
ta eſt vita. Credo ſidenciu ſicut
poſtea patuit q̄ ex tunc in pue
ro ſalutis opus diuine predeſti
nacionis benignitas cauſaba
tur. ¶ Aliud michi idē optim9
frater licet ad rem nō ptineat

quā nunc habemꝰ in manibus
narrauit quā ad edificacōem le
gēcium breuiter enarrabo· Ipſe
adoleſcentulꝰ· baptizatꝰ ⁊ a pri
ore ordinis predicatorum in vn
garia receptus ad ordinē in ha
bitu ſeculari in ſcolam datus ē·
Preceptū eſt autem illi vt nich
il ſicut frater ſine licēcia ageret
prelatoꝝ hoc q̄dē et ſi ī plurībꝰ
obſeruauerit contigit tn̄ vt lo
caci ſue tunicā veterem ſine licē
cia daret· Poſt hoc autem ce
pit ḡuiter īfirmari ⁊ acuta febri
ciās ſine ꝯfeſſione ſine viatico
vt ei videbaẗ ad extrema pdu
ctus eſt· Nec mora· vbi deōnes
eū rapere voluerūt affuit āgelus
cū miro nitore pēnarū dicens.
Fili ne timeas· michael āgelus
ego ſū· te contra demones defen
ſabo· Decedētibꝫ ergo ceteris
vnus demonū cauillatore aliis
tradente animā rapere conabaẗ·
quem graui michael aīabꝰ ñōc
corripiēs effugauit· Nec mora.
aīmā ad padiſi ianuā ītroduce
re voluit· ſz vir grādeuꝰ ⁊ magne
autoritatis reſiſtere miſſus eſt di
cens· Animā michael ad corpꝰ
reducas· ⁊ cū aliis peccatis pre
cipue inobediēciā corrigat Sta
tī vt anima reducta ē ad corpꝰ
adoleſcēs cretico ſudore pfuſum
ſe inuenit ⁊ oculos apeciēs pri

orem an̄ ſe ſedētē vidit· Cui mox
confeſſus quid vidiſſet expoſu
it· hinc poſt ſtudia lr̄arū ꝯpo
tune fratrē indutū et ī ſacerdo
tem promotū vidimꝰ q̄ ſue gen
ti poſtea fidem exponens coma
norum populū nō modicū bapti
zauit· Hinc de incubis demoni
bus ſequitur· Incubos demones
oppreſſiſſe feminas quaſdam· ali
as venereis ꝯfabulacionibꝰ ad
ꝯcubitum allexiſſe in confeſſio
one plures audiuimꝰ· quarum
vnam virginem in religioſo ha
bitu vidi· que cum primo dice
ret nūq̄ ſe in concubitu conſen
ſiſſe plurimū admiratus ſum
q̄ iudicio hoc potuiſſet ī aīa nō
ꝯſentiente omipotēs pmiſiſſe·
Credere gᵒ illi nullo modo volēs
horrificis iuramentis vgiez con
teſtatꝰ ⁊ tn̄ ab ea violenter ex
torſi ⁊ cum maximis lacrīs et
erubeſcencia ſe primo mente q̄
carne corruptam· Et vide q̄ oc
cultū et mirabile iudicium equi
tatis· Illa vtiqꝫ cū poſtea quaſi
doleret ad mortem ⁊ ꝯfiteretur
cum lacrimis· ōmino nulla arte
vel ſtudio ab incubo potuit deō
ne liberari ita vt nulla ei vale
ret crucis ſignacio· non aqua
benedicta non ipſa corporis cri
ſti etiam ipſis angelis terrifica
ſacrēmēta donec poſt ānos oracōe

ꝛ ieiunio pie luitgardis demon
incubus totaliter fugaretur. Et
nos q̄dem credimꝰ ꝛ fatemur ſal
uo cum iudicio ſentencie melio
ris ꝙ poſtq̄ de pctō ſuo amare
fleuit ꝛ doluit pociꝰ ei cohibitus
pena culpe q̄ culpa fuit. De
hac eadem muliere vexata vene
rabil' et deo digna monialis de
valle ducis in brabācia criſtina
nomine michi narrauit q̄a cum
illa ī vigilia penthecoſtes nega
ret ſe cum lacrimis ſuſcipe ſac̄
mēta eo ꝙ a demone īportuniꝰ
vexaretur dixit ad eam in mag
na conpaſſione criſtina. Vade
q̄eſce ſecurius cras corpori comu
nicatura dominico. ego aūt ī me
recipio penam tuam. Receſſit
illa gaudens dormiuit in pace
cum alijs ad oracōnem de nocte
ſurrexit. Mane cum omni tran
q̄llitate ſacram̄ta ſuſcepit. Cri
ſtina quaſi nichil pōderans ꝙ
in ſe penam vexate ſuſcepeāt veſ
pere dormitum iuit. Nec mora.
cum ſe ſopori dediſſet audit pre
ter ſolitum in ſtramento cubilis
ſui quaſi porcellum cōmouentē
ſe et inq̄etius agitantem. Sur
rexit illa in nullo ſuſpicata dya
bolum colo quem habebat ad le
ctum fugare nitit' quicq̄d eſſet
Recumbit illa iterꝫ iterꝫ iterūqꝫ
ꝫ pauidiꝰ moleſtata ſurrexit.
ꝛ cum hoc pluries attemptaſſꝫ
manifeſte tandem ſenſit ꝛ vidit
euerſ ſtraminibus ꝙ demonia
ce prauitatis vexaretur neq̄cia.
Dimiſit ergo lectuꝫ tota nocte
permanſit in ſomnis ꝛ cum ora
re vellet demonis ſuccutiebat'
inſultu. Quid plura. dixit ꝛ ve
re credidi ꝙ numq̄ ante tāta et
talia pertuliſſꝫ. Mane facto cuꝫ
predicta mulier cōitata fuiſſꝫ.
Criſtina ad eam veniens renun
cio inq̄t renuncio pene tue. Dix
ſine vite diſcrimine violenciam
crudeliſſimi tēptatoris euaſi.
Incubos generare beda in hi
ſtorijs britonum et multe alie
ſcripture teſtantur. Qua autez
racōne hoc fieri poteſt nō video
niſi hac ſola ꝙ viriale ſemen effu
ſum mox ī vas muliebre cum de
bita temperancie qualitate trāſ
fūdāt. ſed ſic generare proprie
incubum non dicimꝰ. Infinitas
tamen racōnes latere humanis
ingenijs in rerum ſecreto natu
re pleniſſime ꝯfitemur ꝛ paucii
ſimas reſpectiue hoīm ſenſibꝰ ap
parē. Hic de duſijs vl' duſicin
bꝰ que ē tercia ſpēs demonū ſeq̄
tur. Duſioꝝ demonum opa mul
ta percepimus et hij ſunt q̄bus
gentiles lucos plantatos āntiqui
tꝰ conſecrabant. Hijs et adhuc
pruſie gētiles ſiluas eſtimant

cōſectas et eas inadere noſſ au
dentes numq̄ ingrediuntur eaſ
dem niſi cum eis diis ſuis volue
rint immolare. Hij ſunt etiā de
mones de quibus glorioſiſſimꝰ
auguſtinꝰ in libro de ciuitate dei
euidentiſſime ſcribit. qui homi
num viuentium corpora vt dya
ne ſubito ex hominibꝰ rapiebāt
et cum ea deluſi homines in ali
as religiones delata vidiſſent
que apud ſe mortua eſtimabāt
illa iam īmoꝛ̃lia facta credebāt
et in deorum numero computa
bant. Sic et nos temporibꝰ mo
dernorum etiam frequenter au
diuimus quaſi in agone mortis
poſitas mulieres ſubito rapi.
et earū loco a demonibꝫ figmēta
deponi et ipſa figmēta ſimilima
raptis corporibꝫ quaſi mortua ſe
peliri. viſas vero feminas et in
ter homines conuerſatas. Nūq̄d
magi ī egipto coram pharaone
virgas ſuas ī dracones ↄūterēt.
ranas fecerūt et aq̄s fluminis
in ſanguinē mutauerūt. Vt au
tem dicit venerabilis auguſtinꝰ p
mūdū demones diſcurrētes oc
culta ſemina deferūt. per que ſubito
talia figmenta procedunt. Et
vtiqꝫ illa que magi in egipto fe
cerunt vtpote dracones ranas
et ſanguinem. vera ſigna fuerūt.
et hoc non fallaciter licꝫ nequi
ter ſꝫ veraciter oſtenderūt. Quid
ergo culpatur ſi quis dixerit q̄
demones ſubito figmentū hūa
no corpori ſimillimū faciant et
pro ſublato corpore ponant.
Quis enī dubitet demones īge
nio ſagaciori callere q̄ homines
in infirmitate cuiuſlibet iudica
re poſſint de facili conualeſcen
cia hoīs vel de morte et ſcdm
hoc ſi conualeſcere debꝫ poteſt
eū et ad aliena trāſferre. Et hoc
quidem ſi demones poſſunt. ad
tps tm̄ pn̄t. et nō illud diu du
rabile figmētū ſimillimū corpi
poteſt efficē et corpꝰ iuiſibile fa
cere qd̄ ſupponūt. Si enī p adiū
ctionē lapidis eſtolami vł p ni
gromāticas īcātacōes aliq̄s iui
ſibił hoībꝰ reddi poteſt. q̄re nō
potius ope et īgenio demonū. In
ptibꝰ theutonie pleniſſima frm̄
predicatorum et minorū atteſta
cōe pcepi puellam nobiliſſimaꝫ
eſſe filiā comitis de ſwanēborch
in clauſtro monialiū enutritaꝫ.
q̄ per aliq̄s horas a demonibus
nocte rapitur. et in ipſo raptu i
uiſibił et incōtrectabił ↄprobā
tur. Et hoc cū q̄dā frē eiꝰ carnał
de ordīe frm̄ minorum experiri
certius voluiſſet accepit dcām
puellā ſororē ſuā ī gremio et bra
chijs eam fortiſſime ſtrinxit et
tenuit et tamen veniente hora

raptus de manib⁹ tenentis iuiſi
biliter et icōtrectabiliter tolle
bat̃. Hoc exēplū magiſter al
bert⁹ frater ordinis predicator̄
theologus in diſputacione piſi
us adduxit cum coram epiſcopo
pariſieñ. predicta queſtio de rap
tu mulierū taliū moueret̃. ſicut
ab ill' fide plena pcepim⁹ q̃ in
diſputacōne fuerūt. Mentē vero
trāſlata hoīs q̃liter demones ali
enent videre nō poſſū. ñ eo mo
do quo homines per inergiam
opacōez et mentis īſaniam vt q̃
fiant cum eis perit⁹ non aduer
tant efficiūt̃ amētes. Cum vero
volūtate diuīna vel hominū diligē
cia ita capti a demonib⁹ hoībus
reſtituūt̃ et mēti. nūq̄ tñ ſic re
ſtituūt̃ in integrū ſanitati quī
ſemper eorū cor ſuſpēſum ſit et
pronū ad reditum. ſicut illi q̃ ſe
mel amenciā paſſi ſūt facilima
occaſione ad amēciā relabunt̃.
Et q̃dam referūt q̃ viderunt fa
cies ſic raptarū que pallida ſup
macie ⁊ liuida ⁊ oculi magis in
ſtabiles q̄ in nō raptis. Guū
dena brabancie villa eſt ſolēnis
et nota. In hac q̃dam iuuenis
puellam v̓ginem adamauit. Cū
q; pro eius nupcijs illius patrē
tib; loq̄ret̃ et illi rēnuerent pu
ella medio tp̄e īcidit ī acutam.
qua īgrauescente mori omnib⁹
viſa ē. Luctu ergo facto cāpane
q̄ pro mortua pulſate ſūt. Nec
mora. iuuenis amator puelle de
villa eadē in crepuſculo noctis
pgebat ad aliam et cum per du
meta trāſiret audiuit vocem q̄ſi
femine lamentantis. Sollicit⁹
ergo diſcurrēs et querens audi
tam inueīt puellā quā mortuā
eſtimabat. Cui et dixit Mortu
am te plangunt tui et h̄ vnde ve
niſti. Et ecce ait vir ante me
vadit q̃ deducit me. Stupefact⁹
ad hoc iuuenis cum neīnē aliū
ñ ſolā puellam vider; audacter
rapit et in domum extra villam
ꝓpinquus occultauit. Hinc egreſ
ſus ad villam amicis ſuis loq̄t̃.
Ingredit̃ ad patrem puelle cu;
amicis ſedentem ad funus. q̄rit
ſi ſibi ſuā filiam daret quā qua
ſi mortuam plangebat. Cui pa
ter ammirat⁹ reſpondit. Num
q̃d pro deo michi es vt mortuā
ſuſcites et accipias in vxorem.
Et iuuenis. tantum ait libens
ſpondeas vt filiā tuā habeā ī vx
orē ſi viuā reddidero et ſanam.
Cui pater conſenciens dictū co
rā oībus confirmauit. Mox iuue
nis ēleuato lintheo quo coopta
putabatur figmentum mirabi
le q̃le a nullo hoīm fieri potuit
īuenerūt. Dicit̃ aūt ab hijs q̃
figmenta huiuſmodi dyabolica

inſpexerunt ea eſſe interi⁹ pu
tado lingno ſimilia leni exteri
us pellicula ſuperducta. Hic re
ducta puella eſt ⁊ pr̄i reddita. ſa
naq; poſt dies aliq̄t dictū iuue
nem maritum accepit ⁊ vſq; ad
tempora noſtra incolumis ꝑdu
rauit. ¶ Simili ꝓpe modo cum
q̄dam in ꝯfinio flandrie ſororē
languidā ⁊ mortuam putatam
ſub eadē die anteq̄ ſepeleretur
figmētū īter arūdineta iux̄ ma
ris litora reperiſſet reduxit eā
ad ꝓp̄a. ⁊ ingreſſus domum vbi
ab amicis q̄ſi mortua plāgebat̄
diſcoopertū figmentū extracto
gladio i fruſta ꝯcidit horrenti
b⁹ cūctis ⁊ clamātib⁹ cur ī fun⁹
ſororis tāta crudelitate ſeuiret.
Et mox ſubdidēs. Crudel' īq̄t vi
deor in ſororē. Nō eſt illud ſoro
ris corp⁹. ſed figmentum et illu
ſio demonū. Et hec dicēs ſecum
cunctos adduxit ⁊ duxit ad do
mū ꝓp̄a; ⁊ eis ſororē ēductā oſt̄
dit. ⁊ hec vſq; ad tp̄a nr̄a ꝑmā
ſit. Quis nō obſtupeſcat in tā
videlic; īexplicabile; caſū rerū
ordinem ⁊ rōem nature ſup id
q̄d eſtiari poterit variari. Ego
q̄dē talia fieri ꝑmittēte occulto
dei iudicio ꝑ opacōe; demonum
nec īficior nec ꝯfirmo. Sed q̄a
obiciētibus talia ⁊ veriſſima aſ
ſercione firmātib⁹ ſubterfugere

diſſimulacōne nō potui. iſta m̄
narrata et inculcata cōſcripſi et
alijs diſcuciēda reliq̄. Graciꝰ
tn̄ diſputantem et determinan
tem ſuper premiſſis lr̄atiorem
aliquē ⁊ magis exꝑtum optarē
audire q̄ꝫ de hijs ꝓprio ingenio
temere diffinire. Interrogaui
ſuper h° ſupdictū magiſtꝝ alb̄
tum ſꝫ ille diſſimulauit et nolu
it aliq̄d diffinire. ¶ Quo etiā
in mōtib⁹ idē demones dū ſi ij ha
bitare dicant̄ et ſeducere ac de
mētare deceptos manifeſte mō
ſtrabo. Anno ab icarnacōe dn̄i
M.cc.xxxi. predicante in theu
tonia magiſtro cōrādo cōtra he
reticos ⁊ ab eiſdē felici morte ꝑ
empto. heretic⁹ q̄dā vt ꝑ frem
cōradū ꝓuincialem fratꝝ predi
catoꝝ per theutoniā aū multos
annos ſuſcepi ſeduct⁹ a demo ī
b⁹ frēs quēdā ordinis predica
toꝝ ad hēſim inuitabat. Quem
cū videret īſtantiſſime ēnitentē
dixit fratri. Pertinax valde es
in fide tua. nec tn̄ de hac n̄ per
ſcripta q̄dā aliq̄d cci⁹ īſpexiſti
Credere aūt ſi velles dn̄s meis
xp̄m tibi ⁊ mr̄e; ei⁹ ac ſanctos
oculata fide mōſtrarē. Mox ille
illuſionē demonū ſuſpicat⁹ volens
tādē probare q̄d eſſet. nō imme
rito inquit tibi tunc crederem ſi
promiſſa duceres ad effectum.

Gauiſus hereticus diem fc̄ā ſta
tuit· Frater vero pixidem cum ſa
cramēto corporis xp̄i clam ſecum
ſub cappa portauit· Duxit ergo
frēm hereticꝰ in ſpecu cuiuſdaȝ
montis in ăplū valde palatum
qđ claritate mirābili relucebat·
Nec mor· vt in inferiori parte
palacij peruenerunt viderunt
thronos poſitos quaſi ex auro
puriſſimo· In q̄bus rex fulgore
ꝛ choruſco circūdatus ꝛ iux̄ euȝ
regina ſereno vultu pulcherria
et ex vtraqȝ parte ſedilia ī q̄bȝ
ſeniores quaſi patriarche vel ve
lut apoſtoli aſtante permaxia
multitudine āgelorū· et hij oēs
luce ſiderea choruſcantes vt ni
chil minus q̄ꝫ demones putaren
tur· Hos mox vt vidit hereticus
cadens ī faciem adorauit· Dictꝰ
aūt frater immotus ſtetit· ſȝ tā
to ſpectaculo vehementer obſtu
puit et mox ad eum conuerſus
hereticus· quare inq̄t filium dei
intuens non adoras· Pronus
accedēs adora quem vides ꝛ ab
ore eiꝰ fidei noſtre ſecreta ſuſci
pies· Tunc frater accedēs pro
tinus attraxit pixidē ꝛ obtulit
regine in ſolio reſidenti dicēs·
Si regina es mater xp̄i· ecce filiꝰ
tuus quem ſi ſuſceperis te velut
matrem dei recognoſcam· Cum
hac protinꝰ voce totuȝ illud fan
taſticum euaneſcit ꝛ ad nichila
to fulgore tante tenebre denſu
erunt vt vix frater cum ductore
ſuo ad montis exitū regredi po
tuerunt· Conuerſus ergo here
ticus ad fidem redit ꝛ miraȝ de
monis aſtuciam ſtupefactus ex
pauit· ¶ De quarta ſpē demo
num dicemus quos apoſtolus
ſpūalia neq̄cie in celeſtibus vo
cat· Et nota q̄ꝫ dicit ſpiritualia
neq̄cie ad diſtinccōnem demonū
aliorum qui ſe corporalibus ap
paricōnibꝰ frequēter immiſcēt·
Iſti vero ſpiritualiter magis et
nequiter atqȝ ſubtilius ī decep
cōnem ꝛ dānacōnem hominum
debachant̄· Illi enim ſimplices
ꝛ ydeotas decipiunt· per iſtorū
vero nequiſſima ꝛ aſtutiſſima
tēptamēta etiaȝ hoīes pfectiſſi
mi cadūt· Illi iterdū temptare
ceſſant iſti nūq̄ꝫ· Cōtra hos pe
trꝰ apoſtolꝰ oracōnibus p̄cipit
īuigilare fideles q̄a aduſarius
veſter dyabolus tāq̄ꝫ leo rugiēs
circuit q̄rens quē deuoret cui reſi
ſtite fortes ī fide ideſt per opa
fidei reſiſtamꝰ· Circuire auteȝ
dyabolus dicit̄ vt ſi ſupare non
poſſit ī vno· vexet te tū vt ſuc
cumbas in alio· vel ſi ab horam
ei in tēptacōne reſiſtit̄· nichilo
minꝰ tamen ingeriare· qđ ſemel
vl̄ plures ſpreuens non veret̄·

Hic ſit ꝙ quãq; multo tꝑe ꝯſiſtē
tē hoīeꝫ tēptat· quē tandē victū
tedio virtutis ſtatim eneruat·
Hic quoddam accidit qđ ſine
vlla heſitacōis dubietate ꝯgno
ui· ¶ Erāt puella quedam ī bra
bācie parua bꝰ iter ꝑētes gl̄oſa
q̄ ī amorē cuiuſdā iuuenis per
multos ānos mire demonū ſti
mulabat̄ inſultu· Hec cum m̄
frequēter cū multis lacrimis ī cō
feſſione dyabolicas īſidias apī
ret ꝯſului vt ſūmope caueret ne
nūq̄ā vllo iuueni tēptacōnis oc
caſio prebereẗ· Et paruit illa di
ligēter vt monui· Cūq; adeo ḡ
uiter tēptaret̄ vt ſompni ⁊ cibi
ꝑderet appetitū accidit nocte q̄
dā vt tāto demonū agitaretur in
pulſu ꝙ ſupueniente aurora ſur
gere cogitaret ⁊ clam adire iuue
nem q̄ in viciō manebat· Nec
mora· vbi ſurgens oculos apu
it vidit caſtū qͥ plagis recēti
bꝰ cruciſixū leni ſmōe dicētem
ſibi lingua patria· Hoi·dois·
amore·ie·ſui·tres·viās·libōs·
lidons·et li·tres·gens· Quod
nos latīe coloratis verbꝭ expōi
mꝰ· Me diligas qui ſum formo
ſus bonꝰ dulcis gl̄oſus· vn̄ vſus
dilige formoſū dulcē q; bonum
gl̄oſū· Hec vt dixit ꝛpente diſ
paruit ⁊ puellam in ōni pace ⁊
gaudio ⁊ graciaꝝ actione ab ōni
temptacōne liberrimā dereliq̄t·
Bene ⁊ vere dicere de ſe caſtꝰ aſſe
ruit· diligendꝰ eſt eni pre omni
bꝰ q̄a ſpecioſus forma pre filijs
hoīm et ſicut ſplendor ⁊ glorie et
figurā ſubſtāt̄ie pr̄is· Contra de
hoīe dicit̄· Omnis caro fenū·
Diligendꝰ eſt q̄a bonus a quo
ōne bonū· Cōtra de hoībꝰ· nemo
eni bonꝰ n̄i ſolus deꝰ· Diligēdꝰ
ē etiā q̄a dulcis cuiꝰ labia fauꝰ
diſtillās· Miſericordia eī eiꝰ ſu
ꝑ oīa opa eiꝰ· Cōtra de hoīe ſa
lomon q̄rit· nequꝰ oculo q̄d cre
atum eſt· q̄ tn̄ eſt lucerna corꝑis
nr̄i· Diligēdꝰ ē etiā q̄a gl̄oſus
quē pater deꝰ ꝯſtituit heredem
vniūſoꝝ per quē fecit et ſecula·
Cōtra de hoībꝰ dicit malachias
Nūquid non pr̄ vnꝰ oīm nr̄m·
quare deſpicit vnuſq̄ſq; proxi
mum ſuum· Merito ergo puelle
iuuenem diligēti caſtus ꝑ hec
verba concluſit ⁊ ſe pocius dili
gendum formoſum bonum dul
cē gl̄oſū cōprobauit· Simili
ꝑe modo cuidā milici ad ciſter
cien· ordinem trāſeunti caſtus
in viſione concluſit· Nam cum
ille grauiſſime a dyabolo ad ex
itum tēptaret̄ ⁊ de nocte ī noctē
meditaret̄ apoſtatare ꝑ fugam
ſemel parato ad exitum ⁊ quaſi
commodiorem horam noctis in
lectulo preſtolāti et ſemiuigilāti

cruſtꝰ apparuit i forma pſonātiſ
ſimi viri et cū ab illo q̄reret q̄d
ſic iacēs haberet mali. Rn̄dit il
le. dolorem cordis habeo ꝛ mag
nū defectū debilitatis i mēbris.
Cui dn̄s groſſū panē ordeaceū
offerens dixit. Surge et come
de panē iſtū. Quē ille turbatꝰ
intuitus. q̄uo inq̄t panē iſtum
groſſum comederem q̄ panē mo
naſterij ſimulagineū mādūcare
nō poſſū. Tūc dominꝰ detecto
latere vulnera pectoris ſangne
et ſanie ꝓfluenti ordeaceū pa
nem admouit et tali profluuio
madefactum iubꝫ comedere lan
gueſcētez. Hor ille cum horrore
mēbris diſſiliēs. heu inq̄t dn̄e
q̄uo taliter pollutū comederem
quē īpollutū recuſabā. Et dn̄s
q̄i minaci vultu inuēs refutāti.
oportet inq̄t vt guſtu ſaltē attēp
tes q̄d ſapiat panis iſte. Cūq̄ꝫ
ille diffugiū nō haberꝫ ꝛ ſuſcep
tum panem tremebūdus ſūmis
vix labijs attigiſſet ſenſit i pa
ne ſup oēꝫ ſuauitatez dulcedinē
mirabilē. quē hyanti q̄dē ore cō
trectans totū ſubito cū miā aui
ditate comedit. Nec mora. dn̄o
diſparente temptatꝰ ille ad ſe re
uerſus ē ꝛ q̄d vidiſſet ꝛ ſenſiſſꝫ
ſincero corde retractās ab omni
dolore mētis et carnis tēptacōe
conualuit ꝛ in magna trāq̄llitate

ſpiritꝰ vſq̄ꝫ i finem vite ꝑmāſit.
Quid mirū. Ordeaceus panis
auſteri cordis mellea criſti late
ris ꝑfuſione lenitꝰ eſt. Sꝫ ꝛ hoc
genꝰ demoniorū cū aliter decipē
hoīes n̄q̄ꝫ nō poſſūt demōſtra
ciones in aere faciūt q̄bꝰ ſimpli
ciū corda in ādmiracōez īſolitā ex
citati poteſtatē facienciū talia
venerenť et q̄i ſup omne miracu
lū q̄d a ſanctis in terra fieri vi
demꝰ ſicut veraciter fit i diuſita
te morborū illa ſpūalia neq̄cia
q̄d eſt in aere curioſitate gaudē
tes attollāt. In hijs rn̄dendū eſt
et oculata fide mōſtrādū ꝙ licꝫ
talia fieri videanť in re tn̄ nul
la proſus ſūt. ſicut nec vlla q̄
ſimilima veris et ſubſiſtentibꝰ
rebus i ſpeculo continenť cū nl'
la tamen exiſtencia vel veritate
ſubſiſtant. Et ſpeculo mox obie
cto ſublato obiecti ſimilitudo ſb
trahitur in vidente. Quid aūt
hinc ſub veriſſima atteſtacione
contigerit audiamus. ¶ Fratrē
heinricum theutonicum quōdā
lectorem fratrum predicatorū
in colonia virum in omni ſcien
cia cum ſanctitate cōſpicuum de
q̄ ſuperius fecimꝰ mēcōez atteſ
tātibꝫ frībus narrātem audiui.
Cum q̄dā fr̄ nobilꝭ gn̄e et rebꝰ
pollens de britannie ꝑtibus or
dinem p̄dicatorꝫ intraſſet apud

lugdunū gallie cum fratrib⁹ mo
rabatur. Appropinquāte tempo
re ꝓfeſſionis ſue petiuit a pri
ore ſuo redire ad terrā ſuam. vt
diſponeret de rebus ſuis. Et an
nuit prior cum eoqꝫ iter arripu
it. Cumqꝫ veniſſent in deſertis
britannie viderunt ſtupendum
miraculum. Et prior quid eſt il
lud. ⁊ frater illum ducens ad fō
tem lucidiſſimum ſuper quē la
pis inſtar altaris in columnis
marmoreis locabatur aquā ꝑu
nus ſuperfudit. Nec mora. cōte
nebrato celo ceperunt nubes cō
currere mugiē tonitrua ymbres
ruere fulgura choruſcare ſtatīqꝫ
tanta inundacio facta eſt vt cir
ca locum ad leucam vnam tota
terra obrui videretur. Quod vt
vidit prior eſt miratus et hoc au
diente dicto fratre henrico ma
giſtro ordis beate memorie fra
tri iohāni epiſcopo et alijs plu
ribus enarrauit. Hoc idē audiui
a patre meo añ annos. xl. q̄ ille
in partibꝫ ſub rēge richardo an
glie militauit. Hec cū dict⁹ fra
ter henricus m̄ et multis alijs
recitaret queſiuit cum iſta fieri
potuiſſent et rñdit q̄ ſic arte
magica ignota modo hominib⁹
et miniſterio demonum qui ad
tempeſtatem ⁊ pluuias aera poſ
ſunt impellere et concitare cū to

lūt occulto tamen dei iudicio ꝑ
mittente. ¶ Eundem fratrem
henricum et iſtud valde mirabi
le narrantem audiui. Co exiſtē
te priore prouinciali fratrū pre
dicatorum in partib⁹ tranſma
rinis accidit vt in acconenſem
ciuitatem gracia viſitandi fra
tres ſcd̄m ordinem aduenīſſet.
Facta autem cena vno veſpere
ſcd̄m morem ſuum conſuetū totū
vt collacōnem eis faceret extra
clauſtra ābitū duxit. Eſt aūt
locus ꝓpe mare ad partem oc
ciduā ciuitatis. Cōſedentib⁹ igi
tur cunctis ſuper mare ꝓpe lit⁹
nebula cōſcendebat q̄ poſt pau
lulū adnullata apparuit ſuper
mare mons altus ⁊ diffuſus et
ſuper montem ſtructura in mo
dum caſtri murorum ābitu tur
ribus ac palacijs decentiſſima
diſpoſicōne mirabilis et ab ipſo
caſtro vſqꝫ ad litus pons ingēs
cum multa diffuſione protēſus
per quem et equites ⁊ pedites
diuerſi ſcematis atqꝫ figure aſ
cendere et deſcendere videban
tur. Cum igitur frēs aliq̄ diu
tali ſpectaculo nimirū attoniti
tenerentur dixit fratribꝫ dāis
ꝓuincial' frē henric⁹. Surgam⁹
fratres eam⁹ ad oracōēꝫ. illudit
enim dyabolus ocul' noſtris vt
curioſitate nos tēat ⁊ a dei ope

torpeam⁹. Decedentibus fr̃ibꝫ
aliq̃ curioſitate ducti vſqꝫ ī finē
euent⁹ īmobiles pmãſerẽt. vide
runtqꝫ inſtãte nocte vt ꝑus ma
tis vndas nebula ſupſpergi et
poſt modicum nebula diſpergē
te nullam illius ſtructure ſubſi
ſtenciã cparere. Hoꝝ ſimilia vi
deri ãtiq̃tus in ãglie ptib⁹ dice
bant̃ ſʒ predicacõe veritatis ſig
menta nũc credim⁹ annullari.
Siue igiẗ dormiat ſiue vigilet
ſiue ſtudeat ſiue ãbulʒ q̃s ſidel̃
ſm̃ Jheronimũ ſemp manũ pin
gat cruce dñi q̃ ↄtra demones
eſt tocius vͥtutis īſigne. Dormi
entes enī ac ſi vigilarẽt non ſo
lũ in aĩa ſʒ etiã in corporibꝫ vex
ant ⁊ eos ſurgere ãbulare ⁊ lo
q̃ faciũt ⁊ ad facinoroſa ſepius
ꝓuocãt et īpellũt. ¶ Habui in
ſcol̃ ſocium q̃ me vidẽte et audi
ente nõ ſolũ facta ſʒ ⁊ dicta lcõ
neſqꝫ de die receptas dormiens
ĉtabat q̃d vt cert⁹ ſui vigilãs
nullaten⁹ potuiſſet. Huius rei
ſũt exẽpla plurima. ¶ De vigi
lãte vero venerãbil̃ bonifaci⁹ quõ
dã lauſonẽſ ep̃us me audiente
tale q̃d narrauit. Erãt in villa q̃
dam rec⁹ q̃dã q̃ vaccas toci⁹ vil
le in paſcuis cuſtodiebat. repel
lebat a frugib⁹ ⁊ ad certa loca
paſcuis vberiora ducebat et q̃d
maioris erãt ꝓdigij colores ⁊ ſta
tum ſingularũ vaccaꝝ ſpecialiẗ
dēcnebat. Verbi g̃ra vt ſi vac
cam tal̃ coloris ab hoĩe petiuiſ
ſes ſine difficultate vaccã talē
tibi app̃hẽſam ī cornib⁹ obtuliſ
ſet. Ad hũc aũt cũ q̃dam ep̃us
aduciſſet et de eo audiſſet ta
lia et ꝓbaſſet. q̃ſiuit ab illo ſi
confirmacõis ſac̃menti ab epiſ
copo ſuſcepiſſet. At ille. non in
q̃t. Nec mora. ep̃us cõfeſtĩ ũ cõ
firmauit eum ⁊ mox ab eo vac
carũ diſcrecio eſt ſublata qm̃ de
monum ope et miniſterio hoc
fiebat. ¶ In ſtudẽte aũt q̃d fa
ctũ ſit a frẽ ordĩs predicatorũ
hoc audiui. Frater q̃dam poſt
matutinas reſidere ī cella voluit
vt ſtuderꝫ. ⁊ mox vt oculos eb
iecit libro dormitabat. Cũqꝫ ſe
pius reluctaret̃ nec preualeret
īpaciens dixit ſibi. Quid ẽ q̃
ↄtra ſolitum tibi preualet ſomp
n⁹. Et mox dyabolus ad eum.
Nõdum clauſe ſũt porte. Et il
le. quõ iq̃t clauder̃. Et demõ.
A vertice vſqꝫ ad pect⁹ ab aure
vſqꝫ ad aurem. Et nõ lcõr q̃ in
hoc crucis miſteriũ demonſtra
uit. ¶ Simili ꝗppe modo magi
ſter albertus theologus frẽ ordi
nis p̄dicatoꝝ narrauit m̃ q̃ pa
ciſius illi demon in ſpẽ cuiuſdaꝫ
frẽs apparuit vt eum a ſtudio ẽ
uocaret ſed mox crucis virtute

diſceſſit. ¶ Quid autē de am
bulacione factū ſit audiamus.
¶ Narrauit michi frater ordi
nis predicatorum ꝙ in itinere
poſitus i ſpecie ſocij ſui q̄ retro
ſe a via parum declinans remā
ſeāt dyabolum vidit precedere
et cum illum ſocium crederet et
eum aſſequi vellet nec poſſet tā
dem cum villam ingrederetur et
ille nō compareret ſoluſq; videret
ſe mire turbat⁹ eſt. qui recat⁹ ſi
ne ſocio ītrare domū reſedit me
rens. Nec diu poſt ſocius eius
et ipſe turbat⁹ intrauit villā et
inuenit anxie reſidentem. qui p̄
ā̄miracione ſignantes ſe ⁊ quid
actum ſit conferentes ambos ſe
illuſos a demone repererunt.
Caueant ergo fratres predica
tores et minores ne ſancte ⁊ ex
cellētiſſime īſtitucōis r̄gulā ex
cedentes ſocium non n̄ exſpecta
tum a viſu precedere vel ſubſeq̄
paciantur. q̄a cert⁹ ſū ꝙ iſta et
multa maiora horū picula de ſo
ciorū momētanea diuiſione fre
quēcius euenerūt. Neq; enim
neſcius futurorū piculorū atq;
malorū cuſt⁹ salutis princeps
hūane extitit vel eſſe potuit qui
conbinatorie diſcipulos ordina
uit experta ſunt multa. ¶ Eſt et
aliud nocendi genus. Eſt frater
ordinis predicatorū michi con

ſanguinitate cōiunctus cui hoc
accidit qđ ſubiungo. Iacebat
vno mane ī dormitorio vigilās
ante primam et ecce videt demō
nem in ſpecie pulcherrime mu
lieris in dormitorium veniētem
⁊ turbari grauiter cepit q̄d mu
lier illic et hoc illa hora intrare
permiſſa fuiſſet. demonem hāc
eſſe minime ſuſpicat⁹. Nec mo
ra. progrediens mulier ſe iuxta
fratrem in lecto quaſi riſu iocū
do illum alliciens collocauit. qui
ſtatim horrens ⁊ ſignare ſe vo
lens nec valens dorſum tandē
ad parietem ponens ⁊ pedibus
latus illius concuciens cū pug
no eius faciem percutere voluiſ
ſet. os demon late diffuſū ape
ruit ⁊ a lecto detruſus repente
diſparuit. Tantus autem col
luctancū frīs ipſius et demōis
ſtrepitus fuit vt a frē ī proximo
lecto quieſcente ⁊ ſtupēte clari
us audiretur. Clamare aūt fra
ter paſſus violēciam demonis
cū voluiſſet vt m̄ narrauit non
potuit ſ; tm̄ q̄ſi mut⁹ irrugiit.
Et mir valde q̄ virtute q̄ arte de
mon hec potuit ⁊ hec maxie cō
tra iuuenē q̄ dei grā plen⁹ fuit.
Sz hec q̄ſtio cia⁹ ſoluit̄ ſi de lu
pis beati ābroſij ſentencia ī ex
amerō videat̄. Homo quē lup⁹
prius vidz conceſſat ⁊ āticipat⁹

obtutu nocētis lic; clamādi vo
lūtatem habeat· nō habet tū vo
cis miſterium· deſpiatq; eū tāq̄
victor vocis ablate· Et racio na
tural· lupꝰ radijs oculorū ſuorū
īmiſſis hoī eiꝰ ſpūs viſibiles de
ſiccat in īſtanti· q̄bꝫ deſiccatis
ſiccant̄ arterie et ſic raucus effi
citur īſtrumēto vocis obligacius
impedito· Si ergo luporꝫ naturā
talem violēciā ꝑ ſolū ꝯuitū ha
bere ꝓbat̄ qn̄ pocius naturā de
monū q̄ multo ſubtilior ſagacior
et potencior ē vtpn̄cia ſue mali
cie vocem obligꝫ ī hoīe viſūq; pa
riter vel auditū· ¶ Et m̄ ſimile
q̄d accidit ꝑ qd̄ etiā iſta ꝓbāt̄·
Accerſitꝰ ad ꝯpeſcendas īimici
cias q̄ īter duos frēs carnales
ḡuiſſime v̄ſabant̄ cū fratre eorꝫ
ſacdote preclaro iter arripui·
Ubi ergo ſacra nocte an̄ vigiliā
paſche ī cenaculo iacebamꝰ ſpa
cio triū miliariū á q̄tuor an̄ diē
euigilaui· et hortabar vt ſacdos
deſcēdēs īſcaus ignē ī candela
deferret qua inſpecto libro ma
tutinarū officium cantaremus·
Paruit ille· et cū candelā accē
dere debuiſſet tāto tremore con
cuſſus ē vt ſine igne rediret
dicēs· Ignem ad pn̄s nō habeo
expectare vos diei lucē oportꝫ·
ſic ille vitauit mendaciū ⁊ puſil
lanimitatis ſue vercūdiā nō de

texit· Annui mox vbis illius· q̄a
ſuſcitare quēpiam illa hora de fa
milia nō decebat· Ergo vbi ob
dormiuimus non euigilaui vſq;
ad ortum ſol· Excitatꝰ igitur et
dolēs tā diu dormiuiſſe ſurgēs
ī lecto conſedi· Apertis aūt ocu
lis ad feneſtram vidi quaſi ſociū
meū caluo capite nudato ingui
ne ⁊ aſinino ventre velut ad vri
nam faciendam demonem ſtan
tem· Indignatꝰ ergo ſocio meo
vehemēter cū eum increpare vel
lem nō poſſem ablata voce· au
diui mox ſtertentem ſocium· q̄
cum ſtupore ſurgēte dixi ridēs·
Ecce iuxta me ad feneſtrā ī ſpe
cie tua cū quanta inordinacōne
ſtat dyabolus et me cōtra te cō
mouit· Hec dicēs vidi ꝙ malig
nus ille per feneſtram quaſi fu
mus euanuit· Dictis autem ma
tutinis feſtinauimus ad locū vbi
vōti pariter fueramꝰ· Nec mo
ra· vbi ſequenti die paſche cele
brauimꝰ predicauimꝰ ⁊ ꝯmediꝰ
cū me vicino diuo ī pomerio ad
ſopn̄ū meridianū depoſuiſſē et
oculos clauſiſſem vt dormirem
audiui emīnꝰ iuxta me q̄ſi ſuſu
rrātes aliq̄s ſubmiſſe tn̄· Perēs
aūt ⁊ cogitans ne forte aliq̄ te
expectēt vt eis ſatiſfacerē ape
rui oculos et ſurrexi et neīnē vi
dens reclinaui et clauſi oculos·

Statīq; audiēs altius iā et eui
dencius murmurantes ſurrexi
nec vllū vidi. ſ; nec tūc aliquid
de neq̄cia demonum ſuſpicatus
tercio me deposui. Nec itersti
cium aliqđ clauſis oculis inter
ceſſit cum manifeſte vocem au
direm in hec verba. Ecce inq̄unt
cum quanta ſuperbia vilis iſte
nos facit ter mirens exſpectare.
Ad hec igiť cū mox apertis ocu
lis ſurrexiſſem nec aliquē inue
niſſem conieci procul dubio demo
num iniquitatem qui me et tur
bare voluerunt et iudicium ſitu
re nequicie demonſtrare. Quar
ta autem feria ſequēti ī ſta octa
uam paſche conuenerunt amici
fratrū illorum quos ad pacem
reducere debebam⁹. et inter agē
dum tāta īter ſe frēs diſcordia
ſunt cōmoti vt in eodē loco vbi
āte demones audierā murmur
rantes niſi maxia penitū et aico
rum violēcia reſtitiſſet ſe iuicē
inſtictu deōnū validiſſie peniſ
ſent. Vicim⁹ tñ dei gracia nequi
ciam demonū et pacē reforma
uim⁹ iter fratres. Propter hoc
igitur duo conſiderāri poſſūt in
re geſta quā retuli quorum penitēcia
demonis quē primo vidi vox m̄
ablata eſt ne clmarē. ſecūdo aūt
cum plures eorū ter audiſſem vi
ſus michi ablat⁹ eſt ne viderē.

Vide ergo lector quātas et q̄les
nocēdi artes dyabol⁹ attēptz.
et quorum ſollicitū eſſe hoiez aduſus
illū ſemp oporteat nec fugi vl
lis iīurijs nec allici blādimētis.
¶ Anno pñte. M. ſcz. cc. lviij.
prope ciuitatē colonie agrippinā in
villa q̄ oppidū ēgis vocatur q̄dā
ſolēni die igēs chorea deōnū in
habitu alboꝝ mōchoꝝ ī planicie
campi viſa ē vocibus altiſonis
tripudians et exultans. Cōgre
gatis igiť cum ſacdote ſuo hoī
bus ville cū ad chorea accedere
voluiſſent. demones ſcđm quorum
hoīs appropinq̄bant chorizādo
procedebant ad fluuiū q̄atuſq;
ſe total illa malignāciū turba ī
fluuiū adnullauit. Et hic q̄z ne
q̄cia deōnū cōſiderāda ē: quorum q̄i ab
exēplū ſpiritualiū virorum ad
ludum nepharium chorizancium
hoīm ſimplicitatez īducere volu
erūt. ¶ Vide et hic ſpūalia mīē
neq̄cie in celeſtibz. Bō memo
rie iordan⁹ frē et magiſter ordis
predicatoꝝ gracia viſitādi frēs
romā veneāt. qui accepta bene
dictione in domo fratꝝ a frēbus
legit miſſam. itrauit poſtea in
ſirmariā videre languentes. et
inueīt frēz ꝯuerſū q̄i ſane men
tis eſſet tamē diligēciſſime ope
ditū. Querit g° mgr ab illo cō
pedito cauſā. rñdz ille alienatū

ſe fuiſſe hacten⁹ ꝫ in aduētu ei⁹
īegre reſtitutū. Credidit magr̄
ſpiritui neq̄ciē acius ꝙ̄ decebat
et ꝯpeditū ſolui precepit. Nec
mora. felix pp̄ honorius audito
aduētu eius⁹ mādat eū facta dei
micōne poſt prādium ītrare ca
meā. facturū clero ſmonē. Hinc
poſtea venit ad prādiū mādat
vite fr̄ cōfuſus q̄ fuerat cōpedi
t⁹. accubuit ille ſenſate ſe habu
it. Et vbi facto prādio ⁊ dictis
graciis magiſtro ſtratū eſt ad
pauſandum venit demoīac⁹ ille
⁊ accepto raſorio gutt̄ magiſtri
dormientis īadit ꝫ non ex toto
nūdum ēto loco vulnere dato.
Qui ſubito leſus euigilans ma
nū obiecit raſorio et duobꝫ aut
tabꝫ digitis vſqꝫ ad emutilacō
nē vt credebat̄ leſionē accepit.
Expgefctō ergo ī tumultu toto
ꝯuētu accurrūt fratres mḡſtrū
q̄ſi ſeminecem inueniunt ⁊ elato
fletu cum clamorib⁹ eiulabāt.
Tūc p̄or dom⁹ īpato ſilēcio p̄ce
pit ne res ī ſcandalū orbis dif
fūderet̄ ⁊ ne īnoteret̄ ab emulis
ſecularib⁹ celaret̄. Venit ergo
hora predicandi ⁊ prior fratrū
vice magiſtri predicatur⁹ acceſ
ſit. At vbi themate prelibato ꝓ
ſeq̄ ſmonē debuit ſubito reſolu
tus in fletū cum clamore valido
mugitū emiſit. Attonitis aūt oī
bꝫ cardinalibꝫ q̄dā feliciſſimus
familiariſſimus ordinī p̄orē tra
hit ad ptē ꝫ q̄rit q̄d cauſe ſit. Fa
tet̄. Nec mora ābo īgrediūt̄ ad
papā aperiūt infortuniū cōcla
mat ad plāctū papa dicēs Heu
dn̄e de⁹ q̄d actū ē. hodie mag̃ co
lūna ecc̄ie cecidit. Quid plura.
Accedūt cirurgici ꝯſpiciunt ꝑ
tractāt vulnera. diuinū pocius ꝙ̄
hūanū ſuadēt adiutoriū cū om̄i
precū īſtancia poſtulādū. Ter
cia aūt die huius īfortunii illu
ceſcēte īnuit magiſter adoleſcē
ti nouicio vt ſibi altare prepar̄ꝫ
in occulto. Stupefact⁹ igit̄ nec
mirū iuuenis p̄ori indicat q̄d ſi
bi precipit̄. q̄ q̄ſi raptus ſtupo
re nimio currit ad magiſtꝫ q̄rit
ſi delirꝫ an falſū ſit ꝙ miſſā in
ſupmo vite periculo velit celebra
re. Magiſter ergo ītuit⁹ p̄orem
ꝯ ꝑ oculꝰ innuit vt recedat. Quo
parente ⁊ exſpectāte tam gādiis
euent⁹ ſurrexit magiſter vt po
tuit ſacris veſtibꝫ ſe induit. cele
brauit et ſumpto corpore viui
fici ſacramenti vulnera manus
et gutturis ſecūde ablucōnis in
calice liquore pfudit et ſic in in
tegrū ſoſpitat⁹ eadem die ī ammi
racōeꝫ oīm q̄ rē ſciuerūt ī ꝯſiſto
rio corā papa et cardinalibus
et oī clero glorioſiſſime predi
cauit. Hinc poſtea ſemꝑ ext ipe

papa ⁊ frēs in curia deuotiſſimi
erga predicatoꝝ ordinē eū icon
ſuetis auctoritatib⁹ ⁊ ꝑuilegijs
exaltarent· Vn̄ ſucceſſor ipſius
pape honorij dn̄s papa grego
rius frī iohāni dicto de argen
tina quodā bosnēn̄ epiſcopo ma
giſtro ordinis predicatoꝝ facto cū
magna deuocōe dixit· Ite tibi
kariſſime q̄ꝛ pro incude papam
ordinis cōſtituo liguam aūt tuā
ponā ꝓ malleo· vt ſm oīa pri
uilegia q̄ ordini tuo expediūt·
vl' ꝑuilegia que alijs etiam re
ligioſꝭ q̄buſcūqꝫ vſqꝫ ī ꝑſens cō
ceſſa ſunt priuilegia ſcribi faci
as et bullabo· Nec mora· magi
ſter ⁊ q̄ cum eo erāt frēs ōmibꝫ
regiſtris apoſtolicorū īſpectis
ōnia ꝑuilegia q̄ ſibi commoda
⁊ vtilia pro cōfirmacōe ordinis
eſſent vl' fore poſſent conſenſu
cardinalium et curie bullata et
ſuperſcripcōnibus inſignita ſo
lempniter acceperunt· Hinc ad
beate memorie iordanum redea
m⁹ et quid fecerit vel de eo ſit fa
ctum videamus· Igitur vbi dies
venit quo accepta licencia a car
dinalibus exire curiam debuit
a dn̄o papa īuitatus contra con
ſuetudinē nūq̄ꝫ viſam ad mēſā
ei⁹ ī modum lune corniculatam
ſedere compulſus eſt ⁊ poſt pran
diū ſic dimiſſus · Et vide quid

actum ſit· Extra romam ad ſex
fere miliaria noctis tenebris de
prehenſus hoſpicium cum ſuis a
ſacerdote ville queſiuit et nō ac
cepit· ſꝫ cum receptus fuiſſet a
paupere et pre penuria recipiē
tis incenatus veſpere remanſiſ
ſet dixit cū ingenti gaudio fra
trib⁹ q̄ ſecum erāt· Bn̄dict⁹ preſ
biter ille q̄ nobis negauit hoſpi
cium q̄a michi gloriam abſtulit
q̄ hodie cum ſummo ordis pōti
fice in vna mēſa conſedi· Hic ꝑ
alpiū iuga nō lōge a mōtis pe
de digreſſus acutā febrem gra
uiſſimam labore itineris fatiga
t⁹ incurrit· Et vide lector q̄ꝫ cal
lide ⁊ huic inſidiatus eſt dyabo
lus ſancto viro· Epus ciuitatis ad
quā declinauit vt audiuit tanti
prīs aduētū hoſpicio recepit in
firmum ⁊ violēter ī ꝓpriū ſui ſe
creti thalamū ⁊ in lectū ꝓpꝛium
collocauit· Habuit autem magi
ſter ſecū priorem ſui ordis vir diſ
cretū lr̄atū valde ⁊ ꝓuidū ī mori
b⁹ ꝓbatū et phiſicū q̄ magiſtri
ſacēs ꝓpciū eciā ī īfirmitate
duriſſimū dixit· Oportꝫ vt ma
giſtero exinanias te et michi
ſis obediēs ⁊ ſubiect⁹· Cui magi
ſter humiliter· Fiat inq̄t· Hoc
ergo otra oſuetudinē ordis ſua
uiter ī plumis ſtratū ē īfirmātu·
Primo enim vt vidim⁹ ī lectis

plumeis iacere fratrib; non lice
bat. Sz q̄a in multis locis ⁊ ter
ris marie apd̄ paupes palearū
copia vel ſtramēta non ſūt. ſtatu
tum eſt vt ſicut ſternerēt̄ frāb⁹
iacere licēt. Nocte igitur magi
ſtro ſolo in thalamo q̄eſcēti ap
paruit dyabolus trāſfiguratus in
angelū lucis dicens. Eſtne ma
giſter iſte iordanus q̄ fama cele
bris et v̄tute pr̄ tāti predicatoꝝ
ordis clareſcat. Dubitarē poterā
n̄ ante longo tp̄e te nouiſſem.
O q̄ꝫ vil̄ et īpudens factus es q̄
q̄ſi dn̄ator terre ī lecto plumeo
et ſenes req̄eſcis. O miſer q̄le
exēplū ordini tuo et fratrib⁹ re
linq̄s. ſꝫ non eſt tui deus oblit⁹
in finē q̄ ad redarguendū te mi
ſit me. Et tu igit̄ ſurge ⁊ terre
ſupplex incumbas. Nec mora.
dyabolo diſparente territus ma
giſter in terram corruit ⁊ ſic ia
cens mane a dicto p̄ore ⁊ frāb⁹
īuenit̄. quē p̄or valde ſeuere cor
ripuit et p obedienciā in lcō ia
cere coegit. Sequēti aūt nocte
ſathan iterauit audaciā durius
q̄ꝫ prius ſibi īobediētem redar
guit et magiſtro ad terrā deſcē
dere mox precepit. quē cū de ma
ne prior iterato inueniſſet ad
terrā grauiter indignat⁹ dixit.
Miror veſtram non tantū vt ita
dicā ſtulticiam ymmo proꝛſus i
ſaniam q̄ in periculū non ſolum
corporis ſꝫ etiā aīe contra obedi
enciam hoc facere voluiſtis. Et
ego teſtor altiſſimū q̄ nollē p
toto mūdo ita grauiter ꝯtra de
um ⁊ ordiez exceſſiſſe. et hec di
cēs flere cepit vberrime. qd̄ vt
vidit ꝯlacrimat⁹ ē et magiſter
et procidens ad eius pedes ꝯfeſ
ſus ē q̄lit̄ ei vt ab eo verius cer
neret̄ trāſfiguāt⁹ ī lucis āgelum
dyabol⁹ illuſiſſet. Tūc p̄or ad
miāt⁹ mitigat⁹ eſt valde. ⁊ p̄ce
pit vt lectū aſcēderz et tp̄s cre
tiū expectarz. Erat aūt debili
tatis valde et induāta matera
vix habebat ſpirit⁹ ad pauſan
dū. Tercia aūt nocte non deſti
tit neq̄ꝫ dyabolus treplicare ſa
tā. et vix mox ad īcrepandum
verba compoſuit. preueīt eū vir
beatus et dixit. O neq̄ſſime hu
mani generis inimice quomodo
ſimplicitatem meam quaſi per
zelum qualēcūq; ad ordinem il
ludere voluiſti. Et ego q̄dem n̄
hoc ꝯmnipotētis dei diſpēſacio
pmiſiſſet ſapiēcius aduertiſſē
q̄ melioꝛ eſt obediencia q̄ꝫ ſtul
toꝝ victime et q̄ quaſi gen⁹ ari
olandi eſt nolle acq̄eſcere. ſꝫ et
hic m̄ miſerīe acceſſit gloria.
tibi aūt ꝯfuſio ſempiterna. Et
ſtatī hijs dc̄is ī faciē vmbraticā
expuit diſparentis. Magiſter

aūt poſtq̄ cum alacritate ſpiri tus et ſine perturbacione quie uit circa diem ſeptimū optime crecrauit·qui īfra paucos dies ab egritudie recreatus integer rime conualuit· Quid autē ſi bi in ipſa ſua infirmitate cōtige rit ad exemplum poſteris affu turū fratribꝫ enarrauit· ❡ Hic et aliud p illuſionē demonis ī bononia cōtigit· Celebrauit idē beatus vir miſſam die q̄dā vt ſolebat fere cotidie ī ſecreto·ſen ſit autē tam mirifica odoris fra granciā in ſuſcepcōne diuini ſa cramēti vt nulli eſſe poſſet du bium hanc nō eſſe ń a deo ń for ſitan alicui qui diſcrecōēꝫ ſpiri tuum habuiſſet· Os mire odori ferum per longū tp̄s habebat et manus·ita vt vix ei cibus ſa perꝫ ore ſumptus· palato tamē cordis interius diſcernebat q̄a odor ille recreacōēꝫ ſpiritui non preſtabat· Abijt ergo dn̄m dep̄ cari quid ſibi vellꝫ odor ille reſp ſus inuanum·⁊ ṙuelatum eſt ei q̄a demonis arte ſit geſtum et crucis ſignaculo mox ceſſauit· ❡ Eodem tp̄e cum idē magiſter iordanꝰ multos lr̄atos clericos ad ordinē ꝯuītiſſet et ī bononia recepiſſet ⁊ multi ex eis grauiſ ſimis demonū impulſibus temp tarent̄·⁊ per hoc magiſter mi ra oracionum inſtancia repug naret·vna dierum demon libe ra voce locutus eſt ei· Facias in quit fratres tuos ceſſare a pre dicacione et confeſſionibus ho minū audiendis·et ego ceſſare faciam ſocios meos ab omnimo da temptacione fratꝝ et lucta· Cōſenſit mox magiſter ad tem pus et effectum mox ꝯſecutꝰ eſt ſponſionis· Nec multi poſt hoc dies effluxerant cum magiſtro oranti dictum eſt ita· Quid eſt qđ facere voluiſti·vt inires pa ctum cum morte· Orēt fratres pro tp̄e ⁊ ꝑ tp̄e ītudeāt proxi morum inſtructionibꝰ⁊ ſaluti ⁊ ꝑaul dubio pure et vigilātis in ſtancia temptacōnes demonum repellent̄· Nec mora· vbi hoc magiſter ī capitulo frībꝰ īdica uit et illi mādatū eiꝰ miro ſpiri tus feruore ꝯplerēt· vtꝰ deōnū eneruata ē et frēs in cōi oēs mi ra alacritate mentis ab cibus temptacōibꝫ q̄euerūt· Et hinc nota lector q̄d ī hoc articulo di cat glorioſiſſimꝰ augꝰ· Oracōi bꝫ mūdamur lcōibꝰ inſtruimur vtrūqꝫ aūt bonū ē ſi vacat· ſi ve ro nō·meliꝰ ē orar̄ q̄ leger̄· In lcō nibꝰ ꝯgnoſcamꝰ qđ agere debea mꝰ· ī oroibꝫ percipimꝰ q̄ ſaluti neccia poſtulamꝰ· Oracōnibus nutrit̄ anima· lcōnibꝫ exercitat̄·

Nouit ſemꝑ orō ſine lcōe ꝓficere
re ꝫ lcō ſine oracōne maxime·
Vñ ⁊ diſcerni poteſt defacili quā
ta ſit piculi ⁊ laboris pacum vel
nichil orare ⁊ ſemꝑ legere ⁊ nū
q̄ ad ſapidam ſcīam pueire·

¶ Vidi ⁊ carīſſime exꝑtꝰ ſū ſicut
auditor eius ꝑ multū tp̄us q̄ ve
nerabil̄ ille frē ordis pdicatoꝝ
magiſter iordanꝰ cuius ſupiꝰ fe
cimꝰ mēcionem multis annis fe
re cotidie cū tm̄ i cathedra theo
logiā legerꝫ· tm̄ de die et nocte
oracōnibꝫ īcūbebat vt pſalteriū
dauiticum legerꝫ et interdū di
ctis horis ⁊ lectōnibꝫ ⁊ diſputa
cōnibꝰ terminatis ↄtemplacōni
bꝰ me ⁊ meditacōnibꝫ inſudaret·
Quid mirū ergo ſi tal̄ homo in
ſciētia ꝓfecerit q̄ tā ſancte tam
integre ī vītute ꝓfecit· Certū ē
ergo vt ī precedētibꝰ dcm̄ ē orō
nū inſtātia vītutē demonū ener
uari· et nō tm̄ ſtudiū ſcripture
verū etiā oīs vītutis grāꝫ per ora
cōnis vigilantiā augmētari et
in robur perſeuerātie ↄſuari·

¶ De ipſo aūt pie memorie et
vere ſancto viro magiſtro ordi
nis predicatorū ſancto iordano
q̄d ad petīcōeꝫ fratꝝ in ꝓſa po
ſuerā indicet· Gaude felix theu
tonia tp̄s iſtat letitie· quodā v
tꝰ glorie ſurgit viror grīe· Ro
re miſericordie ſpondēs in abū
dācia ſi vas ſit capax venie· Ri
uū dulcedinē edidit fons aq̄s ide
ficiens· q̄ patens ideꝫ indidit ri
uus ide ſcaturiens quem bibens
ager ſitiēs fructū cētenū reddi
dit· Triplo cētenū faciēs pr̄ ior
danꝰ effluit· vt riuus fōte grā
quē nūq̄ q̄s iminuit bibēs ex i
digēcia· ꝫ ſtat miſericordia ple
nꝰ q̄ preſſos doluit dira mundi
miſeria· Allexit ore melleo mul
tos vt caſto viuerēt ſpreto cul
tu phalerato cultū cordi iduerūt·
et vbaz vite ſpargerūt ore flamā
tes igneo fugus peccata pelle
rēt· Sactus orbatꝰ oculo fabro
lumen reſtituit· et fame preſſo
populo multiplicatū prebuit pa
nē turbe dū eguit· xp̄m ſequēs
miraculo ꝑ quē hoc munꝰ habu
it· Prece ſancti ↄceperat vxor
viri bohemie ꝓleꝫ ſcō dōueāt ob
ſpem maioris grāe· Sꝫ abortiā
ſpē neſciuit q̄d ↄmiſerāt ſancti
prīs cuſtodie· Peractis horis
pluribꝰ vota memor efficit· icla
mat ſcm̄ precibꝰ ⁊ in fletū reſol
uit· Nec mora· vite reddit puer
datis vagitibꝰ· ⁊ ſic iordanꝰ di
cit· Sathā ſanctum aggredit
temptat modis mirificis· odor
ſuſcitatꝰ ſpargit dū ſacris iſtat
miſticis· ꝫ nō valꝫ artificis diu
bolus dū ꝓdit in prece viri ſup
plicis· Hic terrā ſanctam adijt

fratres illic iuiſere. ſz cum mare
redijt mergēdo cepit pſallere cā
ſtum benedicere. ſicqꝫ celum ſu
bijt vt ſignis dat̄ credere. Nec
mora. mox incanduit colūna lu
cis maxima que dum de celo mi
cuit membra luſtrans ſanctiſſi
ma. in quo tranſiſſet anima vi
dentes ſcire voluit in re maniſe
ſtiſſima. Adiecto ſancto littori
celi lampas emicuit. que ter ſu
perſtans finijt quarto q̄ꝫ ēſplē
duit. in hunc quem ſecū habuit
et ſic recurſu celeri rapta nube
non patuit. Corpus fragās mi
rifice curatur a fidelibꝰ. a grecis
dantur vnice latinis ꝛ gētilibꝰ
laudes caſto cum fletibꝫ et ſic
verū magnifice ſub trabꝰ patet
teſtibus. Hinc in achondilica
fert̄ pr̄ magnificꝰ. recipitur cū
gloria fit mox ſigno mirificꝰ.
ſaluat̄ paliticꝰ ſicqꝫ virtutū gra
cia ꝓpalat̄ magnificus. Anteq̄
tūc ꝓdigia iubar nouū ēcipiūt
prece ſcā demonia victa clamāt
ꝛ fugiūt ꝛ ſurdi ſonos audiūt.
claudos ſoluit leticia ceci lumē
recipiūt. Hec prīs tā eximij ſe
q̄mur nos veſtigia vt digni pa
tris filij prīs ditemur grā. ſicqꝫ
ſecū i gloria ſortes ſperātes pre
mij ducamur ad celeſtia amen.
Hic vir beate memorie nacione
theutonicꝰ de weſtphalia natꝰ

ē q̄ mirā predicitꝰ grā ordini pre
dicatoꝝ prefuit multis annis.
¶ Frater quodā ordis predica
torū electꝰ et bonus arnoldꝰ no
mine ex prībꝫ treuerēſibꝫ natꝰ
et poſt frēm in oppido wiburgēſi
dictū beatū virū magiſtrū iorda
num vt ipſemet retulit m̄ ſtatī
defunctū vidit inter choros an
gelorū apoſtolorū ꝛ ꝓphaꝝ ma
nibꝫ āgelorū ferri. ꝛ hoc q̄dem
vt ipſe audiui btā luytgardis
aq̄rie moialis de magiſtro ior
dano i ſpiritu rapta vidit. Et q̄
dē licꝫ parū digrediar apꝰ tñ
de ſupdicto frē arnoldo poſt wil
burgēſi viſionē pulcherrimam
enarrabo. Retulit m̄ frē pius et
bonus qui hocipſū ab illius ore
percepit qꝫ annis paucaſſimis
añ mortem deſideriū magnū ha
buerat vt ſuper ſtatu ſuo cui vt
ꝓprium eſt bonarū mētium non
modice metuebat a dño ſolaēt.
Accidit ergo vt ſeiuigilanti do
minꝰ iħus xp̄us i forma ſpecio
ſa p̄ filijs hoim glorioſiſſimus
appareret. quē vt ſtatī i p̄mo in
tuitu cognouit cogitare cepit.
O vtinā m̄ oſidēs dñe me eſſe
cū ſaluādis i libro vite cſcriptū.
Et mox dñs i pectore ſuo libꝝ vi
te demōſtrās eiꝰ cogitacōi rñdit.
Ecce inq̄t liber reuolue eum et
nomen tuum aſſcriptū iueies.

Et mox gaudio cordis exiliens vertit librū et legēs lrās aureis scriptum vidit et in eo reperit nomen suū· et merito q̄dem i libro vite pectoris xpi se scriptū vidit q̄ vita preclāris et operibū vite castū i pectore gerebat et ore· per qđ deo et hoīb9 amabil' apparebat. Ipse enī assūtus in sociū a dño vngarie fratres sui in wiborch nullum alium priorem eligere voluerunt donec eis redditus remaneret· Cui successit magister raymūd9 vir lrātus valde qui in vtroq3 iure reperat· ecclastico sc3 et ciuili· Hinc successit et venerabil' iohānes de theutonia nat9 q̄ multo tpe peītenciarius dñi pape i roma eū bosneñ episcopū ecclesie prefecat· Et cū haberet i episcopatu pl9 q̄ octo milia marcarū in redditib3 q̄si nichil tñ ī vsus proprios expēdebat· s3 omīa pauperib3 erogabat· Nec solū q̄dē equū habuit s3 azellū q̄ libros ⁊ episcopales īsulas deportabat· ipse vero pedes cum fratrib9 incedebat· Hic postmodū absolutus ab episcopatu elect9 ē ī magistrū ordīs predicato4 et hijs prefuit multis āñis· De hoc venerabili viro certissima relacōe percepim9 q̄ ei puero existēti adhuc in etate anno4· x· ordo predicato4 q̄ nondū erat tūc· et q̄ episcopus futur9 esset ⁊ oīs status vite sue a dño reuelatus sit et ostensus· Multa q3 facta ab eo mirabilia referunt' ex q̄bus vnū breuiter enarrabo· Veit in romanie ptib3 tūc magister intrauit hospiciū paupris sacdotis· decubuit sup scāpnū itinere fatigat9· et dū anxius cogitar3 vñ paupri mo hospiti aliq̄d cibueir3· vñ se cū frib3 reficeret fatigatos· venit auis quā corniculā dicim9 et de supmo aere eius pedib9 aduolauit· q̄ pedes magistri frequēter rostro cōcutiēs iterū ad aera reuolauit· Eo uoviso magist' surgēs īcōsuete magnitudis spissitudis et latitudis nūmisma argēteū qđ cornicula ad pedes magistri posuerat mox īuenit· aduocans sacerdotē· munus corniale iussit accipere et necessaria fratrib3 mīstrare· Huc an̄ episcopatu3 a iuuētute cognoui nec vmq̄ aduertere potui minus eū deuotū tūc minus q3 sollicitum de propria vel salute aliena q̄ postea cū episcopus vel magister ordinis extitisset· Obijt autem ī maximo feruore spiatus apud argentinā vrbem theutonie· Ad cuius tumulū crebra miracula facta narrāt'· Eleuatum ē aūt corpus mirabile a

domino maguntineñ archiepiſ
copo ⁊ electo argentinenſi āno
ab incarnacōne domini. M.cc.
lxxvi. In eius eleuacōne fratri
bus predicatorum ad generale
capitulum ꝯgregatis illuſtris re
gina vngarie mandauit ꝑ lr̄as
ſolēne miraculū quod ſubiūgo.
¶ Filius ſuus primogenitus
congregato exercitu magno di
micare voluit ꝯtra patrem. pro
q̊ regina mater nimium grauiſ
ſime turbata tota nocte precedē
ti q̄ꝫ ſequenti die futura congreſ
ſio putabat̄. in oracōne ſe ⁊ lacri
mis dedit. tam pro filio q̄ꝫ ꝓ vi
ro rege ſollicita. Fiducialius tñ
ad magiſtrū iohannem oracōe
directa quem multum in vita di
lexerāt et frat̄s quēdam eiuſdē
ordinis quem iam defunctum con
feſſorē habuerat ābo eidē regīe
ſemiuigilāti apparuerunt. Cui
magiſter iohānes ſereno vultu
ꝓdixit inquiens quoniam in no
ſtris oracionibus mediante cle
mēcia dei fiduciam habuiſti. ec
ce predico tibi quoniam hodie
anteq̄ꝫ ꝯmedas nuncius dicet ti
bi q̄ꝫ pacificati erūt pater ⁊ filiꝯ
in bonū oībꝯ ordinatis. Manda
uit ⁊ alia dicta illuſtris regina
q̄ꝫ eodē anno ꝑ merita dicti epiſ
copi et magiſtri iohānis ſuſcita
tꝯ mortuus fuiſſet fil̄ et alia in
finita miracula claudoꝝ cecoꝝ ſur
doꝝ obſeſſorū a demonibꝯ ⁊ ali
arū īfirmitatū ꝑ eiꝯ merita cōti
giſſēt. Huic ſucceſſit venerābi
lis humbertus vir gñcſus ⁊ ſpe
ctabil̄ gñe de burgūdie ptibus
natus. q̄ gratia predicacōis īſig
nis lcōr fratrum añq̄ꝫ in magi
ſtrum preficeret̄ emicuit. Hinc
poſtmodum in tuſſie partibus
prior ꝓuincial̄ fratrum predica
torum factꝯ adeo romane curie
gracioſus ⁊ carꝯ fuit vt eum plu
res cardinales in papam elige
rent eo tempore quo dictus īno
cencius quartus eſt in apoſtoli
cum aſſumptus. qui poſtea pro
uincial̄ francie factus magiſter
totiꝯ ordis ē effectus. At q̊miā
nō īutiliter licꝫ lōge a materia
digreſſi ſumꝯ ſpūalem neq̄ciā de
monū ꝓſeq̄mur. ¶ Eſt ⁊ aliud
fallendi genꝯ demonū vt hoīes
fallāt ſpacio peītēcie vel vite ꝓ
lixioris ꝓmiſſo. Dñ m̄ fr̄ ordis
predicatorū q̄ddam valde mira
bile recitauit. ¶ Erat quidā no
bilis in weſtphalie partibꝯ vir
armis ſtrēnuꝯ ⁊ ꝑpotens iter ſu
os. Hinc nocte quadam per ſil
uam terribilem tñſiēs audiuit
vocem mulieris q̄ī in viciīo cātan
tis. Et dixit ſuis. Eſtne quis ve
ſtrū qui mecum vadat. mulierē
videre cantantem. Omnibꝯ g°

diſſimulātibꝫ ⁊ exhibentibꝫ illū preꝑit ſolus ⁊ inueīt ſtātem ſb arbore quaſi nigrā monialē ex tē ſis ī celū maībꝫ cātantez. Quā cū iterrogaſſet ille q̄d agēt·reſ̄dit. Ħ laudo deū meū. Credēs autem ille aliquē ſcōrū eſſe·rogauit eam dicēs. Dic m̄ obſecro q̄d futurū ē m̄. Et illa. Multa inq̄t mala feciſti et adhuc facies: deuictis īimicis tuis crucem trāſmarinā ſuſcipies trāſfretab̄ ⁊ ī xp̄i ſuicio moriens. Ad hec verba gauiſus ille receſſit et vt illi predictū ē facta cede hoīnū inimicos deuicit. Qui cū preſto lareť crucis ſigācōez vt trāſfretaret īcidit ī acutiſſimā febrē. Rogantibꝰ ergo et ↄſulentibꝫ phiſicis et amicis vt ↄfiteret̄ pccā et peiterz cōmunicaretqꝫ ſe eccleſiaſticis ſacmentis q̄a ei piculū imminere videretur. noluit ille nullomodo ſe reputās moriturū. Cūqꝫ ſup hoc phiſici mirarētur. fratrē illius carnalē magne ībolis clericū mādauerūt. Cui fratris periculū intimantes ſuper ſalutem anime illius ad monendum inſtancius ↄſulebāt. Hoc ad fratrem īgreſſus clericus arguit periculoſius infirmātem. Cui miles ait. et tu vt alij ſtultus inſtas michi q̄ optime ſcio ꝙ neq̄ꝗ̄ moriar. Cui clericꝰ cū lacrimis dixit. Et vnde hoc habes frater kariſſime. Et ille tā dē. Sic ⁊ ſic dictū eſt m̄ ꝙ crucem accepturꝰ ſim ⁊ ī terrā ſcāꝫ moriturꝰ ī criſti ſuicio. Ad hec v̄ba frē eius tactꝰ dolore cordis intrīſecus. vere inq̄t frater kariſſime. ille āticquus hoſtis dyabolus tuo nūc īſidiať calcaneo. q̄ mēdacio ſuo te nūc nitit̄ decipe moriturū. Age ergo ſalutis cauſam ⁊ peitere ⁊ īpleas q̄d rogas. Nec mora. decumbēs petit aduocari preſbiterū poſtulat veniam crimina ↄfitet̄. ſtatuit teſtamentū recipit corpꝰ criſti iungitur exalat ſpiritū. ⁊ ſic a crudimus ab inſidijs demonū liberať. Nec diu poſtea defuncti frē clericus. bōitatē criſti in frē mortuo recognoſcēs ꝑdicatoꝝ ordiem intrās multa ↄſtācia ſeculū dereliq̄t. Circa finē libri videdū ē. q̄ et q̄l. vbi ⁊ vn̄ poteſtas demonū q̄ nō ſolū gentilibꝰ aut falſꝭ vel peruſis criſtianis verūetiam et bonis ad vexandū eos illabi videanť. Et reſpondemus ꝙ illa eſt ī mal' correpcio vel vindicta. in bonis vero ꝓbacio purgacia. Qual' aūt hec ſit vel q̄liter hec fiat breuiter videatur q̄a p inergiā opacōez. Nulli vero habeatur dubiū qui ī corpore nō ī aīa. ſolus enī deus nō creatura per

inhabitantē ḡtiam illabit̄ aīa
bus. Vn̄ aūt poteſtas demonū
ſit planiſſimū ꝙ ex deo. Et q̄dē
exceſſus qn̄qꝫ hoīm per bonos
ſiue malos angelos puniuntur
Per bonos vt in ſaul. ¶ Hinc
nup ad deſignandū meritum de
uotiſſimi regis Frācie ludowyci
q̄ddam accidit qđ ſubiungo ill'
m̄ ēcitantibus q̄ viderūt. ꝙ gra
tum deo ipius regis francie exē
plū altiſſime hūilitatis exiſtat
rex omnium celi tam euidenti
miraculo demōſtrauit. ¶ Comes
gelrie otto curſorem cū lr̄is pa
riſius miſerat curſu ꝓpero redi
tuꝝ. quē redeuntem comes otto
interrogās q̄ſiuit ſi regem fran
cie ludowycum vidiſſet. At ille
vir more ſubſannātis contorſit
collum. Vbi īq̄t vidi illū miſeꝝ
papillardum regem caputiū ha
bentem capitis ſuper ſcapulas.
hec dicēs faciem cōtorſit ex ad
ūſo et ſic facies contorta reman
ſit. Erubeſcat theologice cathe
dre vilis ille preſūptor q̄ p̄dica
uit ipſū de q̄ ſcripſim⁹ ēgem nō
debere vti cōib⁹ veſtibus. ſʒ ſemp
purpuratum incedere nec plures
miſſas audire ꝙ vnā. Hoc talit
aūt peccare dicebat frēs predi
catores intelligens omnes illos
q̄ predictū regē inducerent ad
huiuſmōi deuocionis ꝛ hūilita
tis exēpla. Hic⁹ ſane ymmo ve
lut inſaniſſim⁹ intellexit ꝙ ſalu
tis nr̄e princeps ihesus ex cōpaci
one culpauit illos q̄ in domib⁹
regū mollibus veſtiūtur. cū nobi
liſſimus ille baptiſta iohēs ex
pil' camelorꝝ indutus zona pelli
cea cingeret. Moderatores orb
et reges frequēter vidim⁹ cōis
pāni lanei veſtib⁹ vti. Non ñ ca
melini coloris veſtib⁹ auus ipſi
us ēgis glorioſiſſim⁹ philippus
rex idiſcretis tēpib⁹ anni vteba
tur. Ludowicū aūt filiū eius eq
regem glorioſū ꝛ bonum iſtius
ēgis ludowyci patrem nūq̄ꝫ vi
diſſe me memini purpuratum.
Karolus ille magn⁹ poſtq̄ꝫ in
roma coronatus eſt imperator
nūq̄ꝫ poſtea voluit vt de eo ſcri
bitur inſula pōpoſi habitus in
ſignia. Quantū illi predicto de
uotiſſimo regi francie ludowico
total' vniūſal' eccleſia teneatur
nemineꝫ poſſe arbitror eſtima
re q̄ ſane videre voluerit quāta
aīaꝝ iactura fuiſſet ſi illa intole
rabil' ſuperbia de qua ſuperius
in controuerſia clericoꝝ pariſi
us compendioſo ſtilo digeſſim⁹
in deſtructionē duoꝝ ordinum
fratrum ſcilicet predicatorum
atqꝫ minoꝝ proceſſuꝫ aliq̄ten⁹
habuiſſet. Egit eni dn̄s rex ꝓ
ſcripcionibꝫ iniq̄rū. egit ꝛ lr̄as

apꝰ papam beatiſſimū alexandrū ⁊ frēs eius cardiales q̄ tū ōnes gr̄a dei ⁊ ſua miꝫ ⁊ mere negocio fauoābiles extiterīt vt finem haberꝫ malitia ⁊ in ſuo vigore iuſticia ⁊ inocēcia tueret. Teſtoꝛ deum teſtoꝛ ſanctos· teſtoꝛ ⁊ fideles oēs ꝙ nūq̄ aliq̄s regum nūq̄ aliq̄s pn̄cipū tā necessario quātum ad ſalutē ⁊ pacem fideliū ꝓtexit eccleſiaꝫ· dotauit muneribꝰ ⁊ terris honoꝛibꝫ exaltauit. Quid enim xp̄o in diuicijs·q̄d illi ⁊ honoꝛibꝰ mundi vel in hoīb' pn̄cipatꝰ. Dixit vt veri tas ⁊ vere dixit· Regnum meū nō eſt hic· Applauſum enī pilati q̄ſi de gente ſua et pontificibꝰ nō curauit· ſꝫ oſtāter perſtitit pro populo moꝛi accelerans paſſionē qua in ſupnis eſficeret regnū q̄d hꝫ nō finē· Age ergo nūc ſupno regi ſalutis tui pn̄cipi cuſto· Age inq̄ eccleſia age tu precipue predicatoꝛ ⁊ minoꝛ· Agamꝰ et ōnes ſolemniter gr̄as q̄ talem iſtis tēpoꝛibꝰ regē dedit q̄ i foꝛti manu teneat regnuꝫ tuū et nichilominꝰ pacis caritatis huīlitatis exempla prebeat vniuꝰſ· Eque enī gladiꝰ in cāoībꝰ aptꝰ ē ⁊ tū nudꝰ exoꝛit et cū retracta manu oūtē in vaginā· Vidi ī brebancie ptibꝰ in monaſterio cyſtercieñ· moniālem quādaꝫ religioſam valde ⁊ vita puram· quā cū viſitarē et eam vt potuī conſolarer ſubito demon peſſimꝰ q̄ in ea latebat p hoīs vba ſalutis ferre non valens cepit latrare vt canis ⁊ hyanti oꝛe ac collo cōtoꝛto eūſiſqꝫ luibus blaſphemare· Cui dixi· O miſerrime q̄ in dei laudibus cum bōis angelis inſiſtere noluiſti nūc canū latratus ⁊ beſtias imitaris· Vidi ⁊ aliā in eadeꝫ terra mulierem diuitem ⁊ honeſtaꝫ poſſeſſam a demonio· quā cū rogāte preſbitero religioſo viſitarem· iueimꝰ eam a vexatōne demonis q̄ſcētem ⁊ ſenſate loquentem vt ſanam· Tūc occulte nullo aduītēte vſuꝫ cātici moyſi in deutronomio ſm ꝙ a ſcō q̄dā viro audieram tercio repetiui ad ꝓuocādū demoniū ī obſeſſa· Deū q̄ te genuit dereliq̄ſti et oblitus es dn̄i creatoꝛis tui· Nec moā· mulier pallere cepit labijs atqꝫ vultu ⁊ due vene ī collo eius ad groſſiciem pollicis ītumeſcere· Tunc ego· quare inquio peſſīe vexare feminaꝫ preſūpſiſti· Moꝛtuo inq̄t viro ſuo cōpaſſa in ſubſidiū aīe illiꝰ contulit q̄cquid boni fecerāt in hac vita· et ex hoc nacta occaſione vas vacuū mox ītraui· Cui ego· mentiris miſerrime· ex hoc enī

qđ dedit mediāte caritate cumu
latum eſt bonum eius· Et ille cū
cachinno· mendax inquit ſum·
nec mirū ſi mentior· Mox ego·
Eſtne illa tam pulchra vt dicit̄
celeſtis pria quā pdidiſti· Et
reſpōdit· Ju infinitum pulchri
or q̄ȝ dicatur· Et ego· velleſne
redire ad illam ſi poſſes· Et il
le· vellem inq̄t vt poſſem vſqȝ
ī diē iudicij oīa excogitata ſup
plicia ſuſtinē· Cui dixi· Et ego
promitto tibi in periculum ſalu
tis mee promiſſe ſi mendax in
ueniar· illam perditam glori
am recuperare te poſſe ſi tantuȝ
hec dixeris· Domine deus pec
caui ignoſce michi· Et mox ille
contorto collo exclamat horriſi
ce domine domine· Cūqȝ hoc ſe
pius cum clamore valido perſo
naretȝ nec vltra ī vbis procederȝ·
Jmpoſſibile enī ſciebam illi vt
deum ſuum dn̄m recognoſceret
et ſe fateretur peccaſſe atqȝ ſibi
precaretur ignoſci· tandem ſub
iunxit· Dn̄e deus margarete ſic
enim obſeſſa mulier vocabat̄·
deū recognoſcere dn̄m ſuum in
dignatus· Tunc ego· o īfeliciſſi
me omnium creaturarū ſupbia
eliſit te ꝛ de celo depulit· te redi
re iexpiabilis ſuperbia nō per
mittit· Nec mora· confuſus ob
mutuit et poſt paucos dies non

tamē tunc feīnam dereliq̄t· Au
di et de alio obſeſſo mirum dei
iudicium· Erat circa cameracum
ciuitatem q̄dam hereticus aſtu
tus valde qui metuens īquiri ꝛ
ꝯburi a fratribus p̄dicatorib⁹
q̄ i dcā ciuitate eo tpe plurimos
ꝯburebāt finxit ſe arreptū a de
mone· ꝛ ob hoc ad ſcīm archa
rium in aſpria obſeſſos curare
potentem ligat⁹ ab īimicis vel
amicis deduct⁹ ē vt in eo non
hereſim ꝯpalatā ſȝ furiā puta
rent· Et vt audiuit q̄dā cleric⁹
obſeſſus a demone et ligat⁹ q̄
eligius boogus ſic enī vocaba
tur ligatus poneret̄ in locum·
ſubſequenti nocte idem obſeſſ⁹
clericus diuino nutu ſolut⁹ eſt·
et aggregans mattas ꝛ ſtrami
na atqȝ eccleſie ſcampna ſuper
ligatum hereticum cumulauit·
Ludum aūt et furiam credēs ille
diſſimulat quoadvſqȝ clericus
ignem de lampade ſumens ꝯbu
rere hereticum cepit· ꝛ tunc he
retic⁹ clamauit· Ad cuius vocez
expergefacti cuſtodes cū ignem
extiguere niterēt̄ cleric⁹ arrep
to gladio quē caſu iuxta lectuȝ
inuenit oēs violenter abegit et
hereticum in ignem combuſſit·
Nec mora· diuino exacto iudi
cio cleric⁹ a demoē libeāt⁹ ꝛ ple
ne ſoſpes apparuit· At nūc qm̄

ſallacias demonū ex mag̃ par
te deterim⁹ per q̃s vexari apes
fideliū ↄſueuerūt hinc operi no
ſtro finem imponimus· lectores
libri hui⁹ attētus flagitantes
ne dc̃is detrahāt mīn⁹ q̃ꝫ decuit
bn̄ dictis· ſʒ i exēplū v̓tutis tra
hāt quicq̃d īuenerīt bn̄ dictum·
Peto autem ſuppliciter ab hiis
marie q̃ꝝ man⁹ xp̄i ſang̃ne ↄſe
crate ſūt ī altari q̃ten⁹ ꝓ me ſpe
cialiter ⁊ ꝓ cūctis fideliū aīab⁹
vnā miſſam celebrēt· vl̓ ſi ſacer
dos nō ē celebrari faciat lcõr li
bri· Et rogo vt ſi aliq̃d ī hoc la
bore vl̓ aliis vnq̃ꝫ meruerī illū
tā q̃ꝫ me pticipē faciat ihs xp̄us
dn̄s nr̄ q̄ cū prē et ſpiritu ſcõ vi
uit ⁊ regnat deus p omnia ſecu
la ſeculoꝝ Amen·

Explicit liber apū q̄ dicit̄ bonū
vniu̓ſale quia de prelatis et ſub
ditis tractat de quo ſit deus bn̄
dictus ī ſecula Amen·

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DUSSELDORF